

Handläggare
Carina Cronwall
Telefon: 08 508 03 076

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Spånga- Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Fagerstagatan 15 box 4066

08 508 03 076
08 508 03 000
carina.johansson-
cronwall@stockholm.se
start.stockholm

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.....	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	5
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	6
2 Nämndens verksamhetsområde	6
2.1 Förskoleverksamhet.....	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	10
2.3 Äldreomsorg.....	12
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	13
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	15
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	21
2.7 Ekonomiskt bistånd	22
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	23
2.9 Övrigt.....	24
3 Sammanfattande ekonomisk analys	27
3.1 Drift	28
3.2 Investeringar	29
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)	29
4 Lokalförsörjningsplan.....	29
4.1 Sammanfattning.....	29
4.2 Planeringsförutsättningar.....	30
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	31
4.4 Samverkan	31
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	32
4.5.1 Nuläge 31 januari 2022	32
4.5.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	32
4.5.3 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden).....	33
4.5.4 Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	34

4.6	Pedagogisk verksamhet	34
4.6.1	Summerande analys av nuläge samt framtida planering	34
4.6.2	Nuläge 31 januari 2022	35
4.6.3	Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden)	36
4.6.4	Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)	41
4.6.5	Enskilt driven förskola eller fristående skola	42
4.7	Övrig information	43
4.7.1	Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år	43
4.7.2	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt	43
5	Övriga redovisningar	44

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Strategiska satsningar

- Vidareutveckla förvaltningens arbetsmarknadsinsatser för personer med funktionsnedsättning och personer med annat försörjningshinder än arbetslöshet.
- Prioritera att stötta unga vuxna och funktionshindrade till självförsörjning.
- Prioritera arbetet med att motverka långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, med särskilt fokus på kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Utöka det riktade uppsökande arbetet för att minska antalet unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen.
- Erbjud meningsfulla feriejobb som ger en bra start för unga på arbetsmarknaden. Samarbetet med civilsamhället och organisationer som förvaltningen har IOP med utvecklas.
- Fortsätta utveckla samhälls- och bostadsvägledningen i samverkan med berörda parter lokalt och i staden för att stärka nyanländas tillgång till arbetsmarknad, bostadsmarknad och samhällsliv.
- Stärka och utveckla beredskaps- och kontinuitetsplaneringen inom förvaltningen utifrån de utmaningar som finns i omvärlden, utifrån behov i kärnverksamheternas, civilsamhället, aktuell lagstiftning och stadens styrdokument och arbetssätt.
- Arbeta med att förbättra renhållning och underhåll i grönområden och parker genom trygghetsinsatser i stadsmiljön.
- Stärka förutsättningar för beredskapen för extremväder och skyfall.
- Utveckla och implementera arbetssätt för att uppfylla kraven i ny lagstiftning gällande brottsförebyggande arbete.
- Utveckla invånarnas och civilsamhällets delaktighet i trygghetsarbetet.
- Öka inskrivningsgraden i förskolan genom att utveckla samverkan med interna och externa aktörer.
- Vidareutveckla kompetens och arbetssätt att arbeta språkutvecklande i förskolan.
- Utveckla förskolans arbete med barnhälsa.
- Stärka förebyggande insatser mot hemlöshet och ge praktiskt stöd till personer i hemlöshet att hitta stabila boendelösningar, detta med ett särskilt fokus på målgruppen barnfamiljer.
- Nyttja den nya socialtjänstlagens möjligheter att erbjuda öppna, tidiga insatser utan föregående biståndsbedömning.
- Rekrytera biståndshandläggare med specialistkompetens inom psykisk ohälsa, juridik och våldsfärdsfusk samt med särskild kompetens inom personlig assistans och case management.
- Vidareutveckla ett samordnat främjande och förebyggande arbete för att stärka barns skyddsfaktorer i samarbete med skolan. Barn och unga med hög skolfrånvaro och låg måluppfyllelse och deras vårdnadshavare prioriteras.

- Motverka kriminalitet och våld och dess skadeverkningar, särskilt det dödliga våldet, i samverkan med polis, utbildningsförvaltning, civilsamhället och andra relevanta aktörer.
- Utveckla anhörigstödet för personer som lever med någon som har en kriminell livsstil, varit utsatt för dödligt våld eller har kopplingar till våldsbejakande extremism.
- Utveckla stödet till brottsoffer.
- Öka målgruppsanpassad dialog om socialtjänsten och dess verksamheter för att motverka desinformation och öka tillgängligheten.
- Verka för att fler barnfamiljer tar del av olika former av föräldrastödsprogram i syfte att stärka föräldraskapet och tillgängliggöra främjande och förebyggande stöd.
- I samverkan med andra aktörer öka kunskapen hos befolkningen om alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS).
- Sprida kunskap i befolkningen om olika uttryck av våld.
- Utveckla arbetet med att bekämpa välfärdsfusk.
- Utveckla det förebyggande arbetet för att förhindra ofrivillig ensamhet och främja fysisk och psykisk hälsa.
- Utveckla och stärka samverkan rörande *god och nära vård* tillsammans med Region Stockholm.
- Utveckla verksamheten inom ramen för färdplanen för äldreomsorgen.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Strategiska satsningar

- Fokusera på drift, underhåll och aktivering av stadsmiljön som bidrar till att företag trivs och är trygga i stadsdelsområdet.
- Stödja utvecklingen av Lunda industriområde, så att områdets särskilda möjligheter för tillväxt tillvaratas.
- Säkerställa att samarbete med lokala företagare sker i de centrum där nämnden bedriver platssamverkan.
- Satsa på information, särskilt digitalt för att tillgängliggöra kultur- och fritidsaktiviteter för invånare i stadsdelsområdet.
- Utveckla fritidsgårdarnas verksamhet så att de stärker unga att utvecklas till självständiga vuxna.
- Parklekarnas roll i det förebyggande arbetet ska utvecklas och tillgängligheten för barnfamiljer utökas.
- Prioritera utveckling av fritidsverksamheterna med målet att fler flickor, hbtqi+ personer och personer med funktionsnedsättning besöker verksamheterna.
- Intensifiera arbetet så att fler unga deltar i strukturerad fritidssysselsättning.
- Arbeta för en högre grad av energieffektivisering i nämndens lokalbestånd.
- Fortsätta arbeta för miljömedvetna, kemikaliesmarta och giftfria verksamheter.
- Aktivt arbeta med att minska inköp och användning av plast enligt stadens handlingsplan för hållbar plastanvändning.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

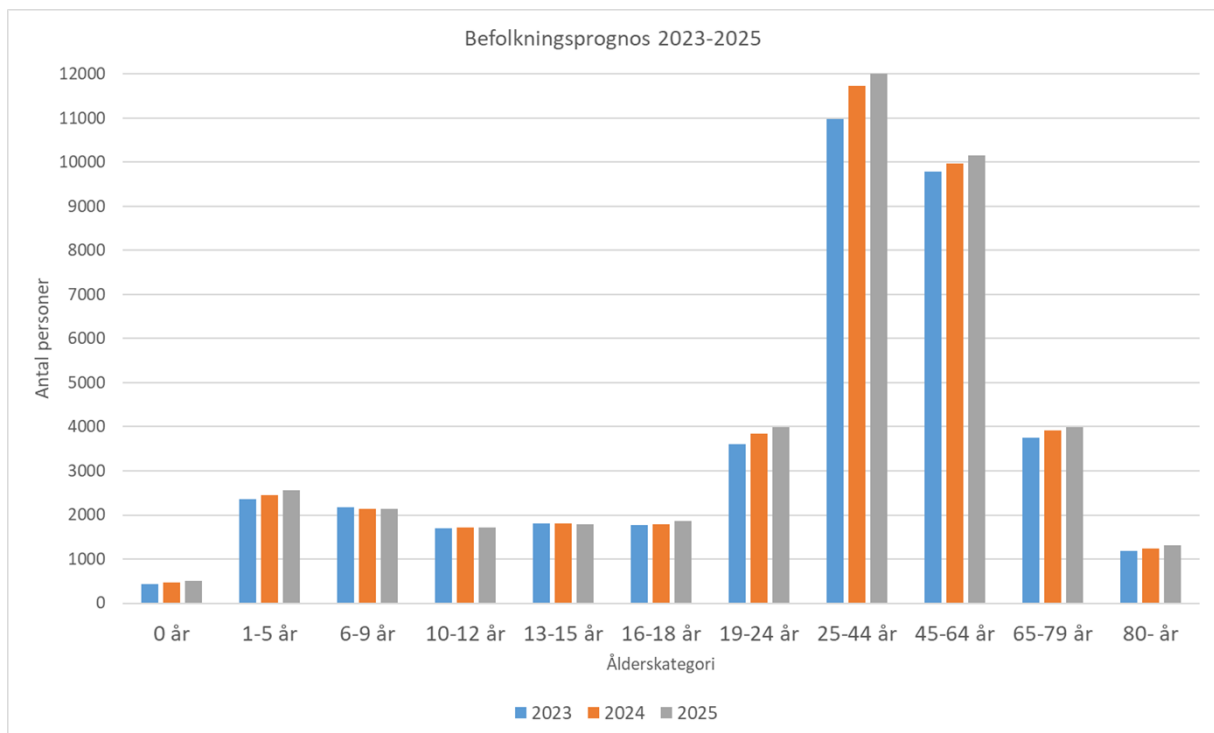
Strategiska satsningar

- Fortsätta att utveckla kärnverksamheten utifrån prioriteringar och givna förutsättningar för att uppnå stadens mål om kvalitet och effektivitet.
- Ta tillvara digitaliseringens möjligheter för att utveckla processer och arbetssätt med fokus på effektivitet och tillgänglighet.
- Fortsätta utveckla arbetssätt och stärka samverkan med närliggande förvaltningar för att bland annat effektivisera lokalförsörjningsprocessen.
- Stärka arbetet med strategisk kompetensförsörjning för säkra framtida kompetensbehov inom ledarskap, socialt arbete och vissa specialistfunktioner.
- Utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet särskilt med avseende på gott medarbetarskap, beredskap mot hot, våld och annan otillåten påverkan samt stärka ledarskapet i förändringsarbete och innovation.
- Stärka de organisatoriska förutsättningarna och öka medarbetarnas kunskap i arbetet med informationssäkerhet.

2 Nämndens verksamhetsområde

Demografi

Befolkningsprognoser är ett av de viktigaste underlagen för långsiktig verksamhetsplanering. Stadsdelsområdet kommer att växa befolkningsmässigt som en följd av flera stora stadsutvecklingsprojekt som framför allt kommer att ge utslag från år 2024. Befolkningen i Spånga-Tensta stadsdelsområde beräknas öka med 3423 personer under perioden. Störst ökning står åldersgruppen 25-44 åringar för. Barn 6-9 år och 13-15 år minskar något under planperioden.

Källa: Statistik om Stockholm, Befolkningsprognos 2020, SWECO.

Medelinkomsten i stadsdelsområdet i åldersgruppen 20-64 år låg 2019 på 355 500 kr, att jämföras med stadens medelinkomst för samma åldersgrupp på 434 100 kr. Befolkningens utbildningsnivå är lägre än stadens snitt; 42,9 procent har eftergymnasial utbildning. Stadens snitt ligger på 60,5 procent. Andelen personer med utländsk bakgrund i stadsdelsområdet är 59,6 procent, att jämföra med staden som helhet där andelen uppgår till 33,9 procent. Inom stadsdelsområdet är det stora socioekonomiska skillnader mellan de olika stadsdelarna. (Statistik om Stockholm, områdesfakta, SWECO 2020).

2.1 Förskoleverksamhet

Utveckling och omvärld

Inskrivningsgraden

Snittantalet för inskrivna barn i kommunal förskoleverksamhet har minskat med 102 barn mellan år 2019 och 2021 (från 1 795 till 1 693) i stadsdelsområdet. Befolkningsprognosen för antalet boende barn (1-5 år) visar ett fortsatt minskat barnantal fram till 2023 där det förväntas ett trendbrott år 2024. Antalet barn förväntas öka med 98 barn år 2024 och 97 barn år 2025. Enligt prognosen är den totala ökningen av barn ojämnt fördelad i stadsdelsområdet. Den största efterfrågan av förskoleplatser väntas i Bromsten på grund av nybyggnation och under planperioden påbörjar SISAB byggandet av ny förskola.

Lagförslaget *Förskola för fler barn* föreslås träda i kraft 1 juli 2022 och tillämpas från och med 1 juli 2023. Lagförslaget omfattar 3-5 åringar som är födda utomlands och vistas i

Sverige sedan högst fem år eller barn vars vårdnadshavare som är bosatta i Sverige är födda utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år. Lagförslaget innebär att nämnden ska bedriva uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskola och alla barn som omfattas av förslaget ska erbjudas förskoleplats. Det innebär att det blir obligatoriskt för nämnden att erbjuda förskoleplats för samtliga 3-5 åringar. Förskolan fortsätter att vara en frivillig skolform.

Språkutveckling

I nämndens förskolor har en hög andel barn ett annat modersmål än svenska, med en variation på 30-95 procent och antalet flerspråkiga pedagoger varierar mellan 40-90 procent. Forskning visar att om ett flerspråkigt barn inte möter någon som talar deras modersmål i förskolan och inte heller vistas där tillräckligt länge för att få kvalitativ input av det svenska språket, finns det en risk att barnet varken utvecklar sitt förstaspråk eller sin svenska i tillräckligt hög grad. Nämndens förskolor fortsätter att arbeta utifrån handlingsplanen för språkutvecklande insatser 2020-2022 och tar fram en ny plan för arbete efter 2022.

Likvärdig förskola

En likvärdig, jämställd utbildning i linje med agenda 2030 innebär att förskolans kompensatoriska uppdrag har vidgats genom ökat fokus på förskolans delaktighet i arbetet med tidiga insatser.

Barn i behov av särskilt stöd och barn med diagnoser har ökat i stadsdelsområdet särskilt vad gäller pojkar. En ökning ses inom intellektuell funktionsnedsättning och inom det neuropsykiatriska området, främst inom autism.

Kompetensförsörjning

Ett pedagogiskt, närvarande och hållbart ledarskap på alla nivåer i organisationen är av stor betydelse för förskolans kvalitet och likvärdiga villkor för utbildningen. Den verksamhetsförlagda utbildningen, VFU är betydelsefull när det gäller framtida rekrytering av förskollärare. Det gäller även introduktion av nyexaminerade förskollärare som genomgår ett mentorsår. För förskollärare som vill utvecklas inom yrket och stanna på sin arbetsplats finns möjligheten att vara VFU-handledare och/eller mentor till nyanställda.

Konsekvenser för verksamheten

Inskrivningsgraden

Nämnden fortsätter arbetet med olika insatser för att öka andelen inskrivna barn med ett särskilt fokus på de områden där inskrivningsgraden är lägre. Uppsökande verksamhet för att öka inskrivningsgraden pågår i stadsdelsområdet. Lagförslaget *Förskola för fler barn* innebär en förändring av det administrativa arbetet och köhantering inom avdelning förskola. Lagförslaget kan leda till ökade kostnader då nämnden ska hålla erbjuden plats öppen i en månad i syfte att ge tid för familjen att tacka ja till platsen. Utöver detta förväntas hyreskostnaderna öka på grund av nybyggnation och renovering av befintliga lokaler. Nämnden prioriterar fortsatt arbete med att utveckla uppdrag och innehåll för öppna förskolans verksamhet. Introduktionsförskolans verksamhet fortsätter med att ge vårdnadshavare stöd i att utveckla det svenska språket, studie hjälp och underlätta familjens

övergång till ordinarie förskola. För att möjliggöra detta arbete fortsätter nämnden att söka medel för introduktionsförskolan Opalen.

Språkutveckling

Medarbetare som behärskar flera språk är en tillgång i utbildningen men för att säkerställa kvaliteten i utbildningen och undervisningen krävs goda kunskaper i det svenska språket. Högst andel medarbetare med annat modersmål än svenska finns i de förskolor där även andelen barn som ej har svenska som modersmål är högst. Under planperioden utvärderas handlingsplanen för språkutvecklande insatser i förskolan och en ny treårsplan tas fram med stadsdelsövergripande insatser. Nämnden ser utöver detta ett behov av gemensamma strategier och insatser inom staden i dessa frågor.

I syfte att utveckla undervisningen i förskolan för att bättre gynna barns språkutveckling ökar nämndens förskolor samarbetet med grundskolorna i området. Ett tätare samarbete mellan skolformerna ger ökad kunskap om vilka effekter förskolans undervisning haft för barns språkutveckling och underlag för att utveckla undervisningen. Vidare fortsätter nämndens förskolor arbetet med framtagande av gemensamma underlag som ska bidra till att stärka systematisk uppföljning samt dokumentation och analys av varje barns utveckling och lärande med fokus på språkutveckling. Utbildningsförvaltningen har inlett en översyn av den webbaserade kvalitetsindikatorn. Nämnden ser behovet av gemensamma mått för resultat kvalitet inom staden och ställer sig positiv till det utvecklingsarbete som pågår inom staden.

Likvärdig förskola

Som ett led i utformningen av likvärdiga kommunala förskolor i Spånga-Tensta utarbetas en gemensam, kvalitativ plattform. Plattformen ska säkerställa likvärdig kvalitet oavsett i vilken stadsdel förskolan är belägen. Färdigställande och implementering sker under planperioden. Plattformen ska rama in helheten rörande förskoleenheternas organisering och genomförande av uppdraget. Den ska även bidra till att säkerställa att styrdokument omsätts i förskolornas praktik. Delar i plattformen blir direkt styrande medan andra utgör ramverk och utgångspunkter

Nämnden kommer under planperioden att ha ett stort fokus på att säkerställa att barn i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda inom ramen för förskolans uppdrag. Under planperioden skrivs gemensamma rutiner och utgångspunkter för barnhälsa fram. Fokus ligger på förebyggande och hälsofrämjande arbete kring barns lärande, hälsa och utveckling i tillgängliga lärmiljöer.

Ökat antal barn i behov av särskilt stöd innebär högre kostnader för olika typer av insatser, exempelvis högre personaltäthet eller utbildningsinsatser.

Kompetensförsörjning

Satsningen på det statliga rektorsprogrammet för rektorer och biträdande rektorer kommer att fortgå. Även arbetet med att tydliggöra ett kommunikativt och närvarande pedagogiskt ledarskap för förskollärare och cheffortsätter. Under planperioden fortsätter nämndens förskolor att ingå i utveckling av VFU för förskollärarstudenter via klusterförskolor.

Prioriteringar

- Öka inskrivningsgraden i förskolan med fokus på socioekonomiskt utsatta områden.
- Fortsätta utveckla förskolans arbete med språk utifrån handlingsplan för språkutvecklande insatser.
- Kompetensutveckling och vidareutveckling av arbetssätt för att möta upp ett ökat behov av stöd till barn med särskilda behov.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Utveckling och omvärld

Kultur- och fritidsverksamhet

Antalet barn och unga i stadsdelsområdet ökar bland annat då den nya Bromstensstaden byggs. Detta ökar efterfrågan på kultur- och fritidsaktiviteter. Nämnden har en utmaning i att få fler flickor, unga hbtqi+ personer och unga med funktionsnedsättning att besöka nämndens fritidsverksamhet.

Frågan om flickors deltagande i fritidsverksamhet är komplex. Att attrahera flickor till verksamheterna handlar inte bara om att erbjuda attraktiva aktiviteter; det handlar om föräldrarnas tillit till verksamheterna och flickornas tillgång till sin egen fritid. Det finns behov av att anpassa verksamheten utifrån dialog med målgruppen för att öka deltagande i fritidsverksamheterna.

Att delta i en vuxenledd, strukturerad fritidsverksamhet är en social skyddsfaktor för barn och unga. Barn och ungas tillgång till fritidsverksamheter är inte jämlik. Socioekonomisk utsatthet påverkar i hög grad barn och ungas möjlighet att delta i kostsamma fritidsverksamheter. Nämndens verksamheter har en kompensatorisk betydelse. För att öka barn och ungas deltagande behöver utbudet synliggöras och tillgängliggöras för barn och deras vårdnadshavare genom ökad samverkan med skolans fritidsklubbar, lokala föreningar, idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen.

Parklekarna är en välbesökta och naturlig samlingsplats för barn och deras vårdnadshavare. Det finns potential, att i samverkan med invånarna utveckla parklekarna till att bli en ännu starkare resurs i det främjande och preventiva arbetet. Detta skapar fler kontaktytor mellan barn och föräldrar och nämndens verksamheter. För att nå detta behövs kompetensutveckling av medarbetare i verksamheterna

Under sommaren 2021 nyttjades det offentliga rummet inom ramen för platsaktivering i Sommar i Tensta. Initiativet möjliggjorde för en bred samverkan mellan olika kulturutövare. Detta ledde till ett brett och tillgängligt kulturutbud.

Medborgarkontor

Pandemin och dess konsekvenser för arbetsmarknaden har avspeglats i medborgarkontorets uppdrag att stärka individens förutsättningar till etablering och självförsörjning. Då andra myndigheter har haft begränsad tillgänglighet under pandemin har medborgarkontoret märkt av en ökning av frågor som rör andra aktörers ansvarsområden vilket ökat behovet att

tydliggöra för besökare vilket stöd och service de kan förvänta sig att få från verksamheten. Inflödet till bostadsvägledningen har ökat drastiskt.

Nämndens planer för en ny gemensam lokalisering för medborgarkontor och bibliotek i centrala Tensta fortskrider och flytt planeras under våren 2022. Samlokaliseringen förväntas bidra till bättre anpassade lokaler för verksamheternas behov, en stärkt service för invånare och besökare samt en stärkt närvaro och ökad trygghet i centrala Tensta.

Konsekvenser för verksamheten

Kultur- och fritidsverksamhet

För att möta en utökad målgrupp och för att kunna utveckla verksamheten behöver nämnden satsa på kompetensutveckling av medarbetarna. Nämnden behöver arbeta med information och dialog samt tillgänglighet för att nå fler målgrupper och deltagare; detta kan innebära ökade öppettider och en ökad samverkan mellan olika professioner inom nämndens verksamheter såväl som externa samverkanspartners.

Medborgarkontor

Medborgarkontoret erbjuder bostadsvägledning i samverkan med andra verksamheter inom förvaltningen och SHIS för boende i genomgångsbostäder samt genom öppen bostadsvägledning tillgänglig för allmänheten.

Nämnden ser ett behov av att intensifiera arbetet med att informera om insatser och stöd för barn och unga via medborgarkontoret. Det avser särskilt information om sociala insatsgrupper, stödcentrum och insatser riktade mot unga som varken arbetar eller studerar. Medborgarkontoret kommer därmed fortsätta stärka den interna samverkan, främst gentemot nämndens individ- och familjeomsorg.

Verksamheten behöver ha en hög tillgänglighet för att möta invånarnas behov av stöd och rådgivning. De digitala kommunikationsvägar mellan invånare och verksamhet som möjliggjorts med anledning av pandemin bidrar till att tillgängliggöra verksamheten, samtidigt är det viktigt att det personliga stödet finns kvar då många invånare saknar tillgång till, och kunskap om, digitala verktyg. Medborgarkontoret har en särskilt viktig roll i arbetet med att motverka det digitala utanförskapet hos stadsdelsområdets invånare.

Prioriteringar

- Fortsatt satsning på bostadsvägledning tillsammans med SHIS och andra samverkanspartner av vikt i ett tidigt skede för att förhindra tillfälliga boendelösningar och segregation.
- Motverka digitalt utanförskap genom att införa nya arbetsätt som ska öka den digitala kunskapen och medvetenheten för invånarna. För ökad likställighet och effektivisering kommer utvecklingsarbetet genomföras i samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.
- Samlokalisering av medborgarkontor och bibliotek i syfte att skapa ett större mervärde för invånare i form av ökat serviceutbud och fler tillgängliga tjänster och aktiviteter.
- Fortsätta arbetet med att utveckla ett rikt och brett kulturutbud genom platssamverkan.

- Utveckla fritidsgårdarnas verksamhet så att de stärker unga att utvecklas till självständiga vuxna.
- Parklekarnas tillgänglighet för barnfamiljer ska ökas.
- Prioritera utveckling av fritidsverksamheterna med målet att fler flickor, hbtqi+ personer och personer med funktionsnedsättning besöker verksamheterna.
- Intensifiera arbetet så att fler unga deltar i strukturerad fritidssysselsättning.

2.3 Äldreomsorg

Utveckling och omvärld

Andelen äldre ökar i stadsdelsområdet. SWECO förutspår att personer över 65 år kommer att öka i stadsdelsområdet med ca 550 personer mellan åren 2024 - 2029. Procentuellt störst ökning sker i gruppen 80 – 89 år. Nämnden ser en ökning av personer med kognitiv svikt, demenssjukdomar och äldre personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Den psykiska ohälsan har ökat hos personer i målgruppen. Nämnden ser också en trend i att folkhälsan blivit bättre och somatiska sjukdomar inträder senare i livet.

En ökad andel äldre äldre i stadsdelsområdet skapar incitament till att fortsätta utveckla det förebyggande arbetet i att förhindra och förebygga fysisk och psykisk ohälsa. Den psykiska ohälsan har ökat under pandemin vilket medfört fler placeringar på stödboende och en ökning av boendestöd. Placeringarna på vård- och omsorgsboenden har ökat och beviljade hemtjänststimmar har ökat

Stockholm stad har samlat alla nationella- och kommunala satsningar i en *Färdplan för äldreomsorgen*. Färdplanen kommer att stödja nämnden i utvecklingsarbetet med nära ledarskap, medarbetare med rätt kompetens, bra arbetsförhållanden och en kvalitativ och värdig äldreomsorg.

Regeringen föreslår nya bestämmelser i socialtjänstlagen där kravet är att den som har hemtjänst ska erbjudas *fast omsorgskontakt*. Kravet föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Från och med den 1 juli 2023 ska det vara en person med yrkestiteln undersköterska som också blir en skyddad yrkestitel.

För att stävja fusk och utnyttjande av välfärdssystemet kommer en särskild myndighet inrättas under 2023 och vara fullt uppbyggd årsskiftet 2025/2026. I budgetuppdrag för 2022 ska nämnder tillsammans med kommunstyrelsens samordnande funktion bidra till att stävja fusk, oegentligheter och organiserad brottslighet inom staden.

En ny socialtjänstlag *Hållbar socialtjänst* är ute på remiss vilken innehåller bland annat skrivningar om att kommunerna kan besluta om omsorg och annan service till äldre på ett enklare och mer flexibelt sätt än i dag utan att rättssäkerheten försämras.

Ett viktigt led i att utveckla kvaliteten inom äldreomsorgen är det systematiska arbetet med avvikelser, synpunkter och klagomål med fokus på stärkt återkoppling och förbättringsåtgärder.

Konsekvenser för verksamheten

Färdplanen för äldreomsorgen innehåller många olika delar. Nämndens satsning på nära ledarskap och personal med rätt kompetens kommer att medföra fler medarbetare i introduktion och utbildning. Detta ska genomföras samtidigt som andelen timanställda ska minska. Det kommer att kräva nya sätt att planera för fortsatt kvalitet och effektivitet.

Den samverkan rörande *god och nära vård* som påbörjats med Region Stockholm under pandemin har fungerat väl och behöver fortsätta att utvecklas och stärkas. Ett nytt arbetssätt kommer att införas i och med att ett nytt IT-stöd implementeras vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Arbetet med att säkra titeln undersköterska kommer att innebära ett intensifierat arbete med att kartlägga, validera och erbjuda utbildning i god tid.

Arbetet med avvikelserapportering, synpunkter och klagomål behöver effektiviseras och digitaliseras för att det systematiska kvalitetsarbetet ska underlättas i verksamheterna. Ett digitalt systemstöd skulle öka följsamheten och frigöra resurser till annat.

Prioriteringar

- Minska ofrivillig ensamhet och öka social gemenskap genom utveckling av det förebyggande arbetet.
- Utveckla och genomföra verksamhetsuppföljningar för kvalitetssäkring och att förhindra välfärdsfusk.
- Sammanhållen vård- och omsorg för äldre genom fortsatt samverkan med Region Stockholm och primärvården Stockholm.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utveckling och omvärld

Stadsdelsområdets expansion medför en förväntad befolkningsökning vilket i sin tur innebär att personer i behov av stöd och insatser på grund av funktionsnedsättningar kommer att öka i antal.

Nämnden ser en fortsatt hög andel individer med psykisk ohälsa och/eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. De enskilda har ofta komplexa behov som kräver insatser från flera av nämndens verksamheter.

I stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser framgår att personer med LSS-insatser ska kunna ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser inom Jobbtorg under vissa förutsättningar trots att de inte hör till målgruppen som har försörjningsstöd. Nämnden bedömer att tillgången till arbetsmarknadsinsatser för målgruppen kommer att innebära nya samverkansformer med arbetsmarknadsnämnden och en omställning av arbetssätten. Omställningen av arbetssätt bedöms innebära ett ökat fokus på förberedande och aktivitetshöjande insatser inför deltagande i en arbetsmarknadsinsats.

I lagrådsremissen *Stärkt rätt till personlig assistans* föreslår regeringen lagändringar som ska stärka rätten till personlig assistans för personer med psykisk funktionsnedsättning och öka rättssäkerheten för barn som är i behov av assistans. Lagändringarna föreslås träda i kraft den

1 januari 2023. Förslaget bedöms leda till att fler individer får rätt till kommunal personlig assistans vilket kommer att innebära ökade kostnader för nämnden. Det kommer att ta tid innan genomförda lagändringar har uttolkats i rättspraxis vilket påverkar biståndshandläggningen.

Huvudmannaskapsutredningen (Dir. 2021:76) ska analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap. I uppdraget ingår även att föreslå hur kommunala beslut om personlig assistans kan föras över och anpassas till assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken utan att de individer som berörs påverkas negativt av överföringen. Uppdraget kommer att redovisas under 2023. Förslaget kan komma att innebära alternativa lösningar till ett statligt huvudmannaskap.

Nämnden ser ett ökat behov av biståndshandläggare med specialistkompetens inom psykisk ohälsa, juridik och våldfärdsfusk. Det finns även ett behov av att rekrytera biståndshandläggare med särskild kompetens inom personlig assistans och case management.

Arbetet utifrån den framtagna färdplanen för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna påbörjas under 2022. Titlarna stödpedagog och stödassistent ska införas i samband med nyanställningar i verksamheterna. Det kommer att innebära att rekrytering av stödpedagoger sker i konkurrens med övriga stadsdelsförvaltningar i staden.

Inom utförarverksamheterna finns det behov av särskild kompetensutveckling för medarbetare som utbildat sig in i omsorgsycket via olika snabbspår. Behoven av kompetensutveckling gäller gemensam värdegrund, språk och social dokumentation och arbetet ställer höga krav på ett nära ledarskap.

Nämndens kostnader har ökat för individuella köp av insatser och placeringar samt daglig verksamhet.

Konsekvenser för verksamheten

Intensifierad intern och extern samverkan kommer att krävas för att hitta rätt insatser i särskilt komplexa ärenden med behov av insatser från olika aktörer och huvudmän. Bristen på anpassade boenden leder till kostsamma placeringar inom verksamheter som inte är upphandlade enligt LOV.

Restriktionerna på grund av covid-19 har inneburit långvariga negativa konsekvenser på välbefinnande och psykisk mående hos personer i målgruppen när aktiviteter och möjligheter att arbeta har begränsats. Bedömningen är att återhämtningen hos de enskilda brukarna kommer att ta tid och att ett tydligt återhämtningsperspektiv därför behöver tillämpas i verksamheterna. Som ett led i detta behöver nämnden stärka samverkan med psykiatrin.

Arbetet med att motverka välfärdsfusk, särskilt inom personlig assistans kräver satsningar på kompetensutveckling. Arbetet behöver utvecklas i samverkan med region västerort för att effektivisera processerna.

Prioriteringar

- Motverka och beivra välfärdsfusk
- Ge ett samordnat stöd till enskilda genom att stärka samverkan med skolor och

särskolor, habiliteringen och psykiatri

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Barn och unga

Utveckling och omvärld

Nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft den första januari 2023. Lagen innebär krav på ökat förebyggande arbete, ökad möjlighet till icke-biståndsbedömt stöd samt förenklade utredningar. Bedömningen är att fler icke-biståndsbedömda insatser skulle leda till att färre barn och unga aktualiseras inom socialtjänstens myndighetsutövning. Vidare behöver socialtjänsten bli mer kunskapsbaserad och följa upp stöd och insatser på ett systematiskt sätt. Om det nya lagförslaget *Lex lilla hjärtat* går igenom kommer det ge ett ökat fokus på barnets perspektiv och trygghet för barnen under och efter en placering.

Socialtjänstens myndighetsutövning kommer i kontakt med barnfamiljer som har behov av praktiskt stöd i vardagen och med samhällsorientering. En återkommande målgrupp inom myndighetsutövning är föräldrar med olika funktionsnedsättningar, speciellt intellektuellt. Dessa föräldrar har behov av långvariga och samordnade insatser för att de ska ha en möjlighet att ge barnen en trygg, säkert och omsorgsfull uppväxt. Det krävs kompetensutveckling hos personal och samordning av insatser från flera huvudmän för att tillgodose målgruppens behov.

Skolsociala teamet jobbar med elever i årskurs 4 till 9 som har hög skolfrånvaro och låg måluppfyllelse. Skolfrånvaro är ett frekvent problem i stadsdelsområdet som därför behöver nå yngre åldrar. Det skolsociala teamet är en viktig länk mellan skola och socialtjänst.

Vårdnadshavare har behov av lättillgängligt stöd i föräldraskapet. Nämnden erbjuder idag familjer lättillgängligt stöd i form av *Familjens HUB* där föräldrar och barn kan få stöd i vardagliga situationer. Att erbjuda föräldrastödsutbildning på fler språk samt att ge stöd digitalt är ytterligare utvecklingsområden för att erbjuda lättillgängligt stöd till familjer.

Det pågår just nu en uppmärksammas desinformationskampanj riktad mot socialtjänsten. Kampanjen försvårar en förtroendefull dialog och riskerar att individer som har behov av socialtjänstens insatser inte når fram. Nämnden ser ett behov av att i dialog nå fram med information om socialtjänsten till invånare på ett mer systematiskt sätt.

Placerade barns hälsa och tandhälsa är oftast sämre än andras barns. Arbetet med detta fortgår och utvecklas i samverkan med Regionen Stockholm. Genom ett mer systematiskt arbete och tydligare krav och uppföljningar ska kvaliteten i vården och omsorgen öka. Tidiga insatser på hemmaplan för att undvika placeringar är av yttersta vikt.

En stor utmaning är att ungdomar avancerar snabbt inom de kriminella kretsarna. Inom sociala insatsgruppen (SIG) märks en trend att ungdomar dras in i kriminalitet i allt yngre åldrar och att yngre med sociala svårigheter och intellektuella funktionsnedsättningar används för att utföra kriminella handlingar. Ett mer strukturerat och samordnat våldsförebyggande arbete behöver utvecklas med flera huvudmän. Ett arbete som inletts är implementering av arbetssätt *Mentorer i våldsprevention (MVP)* och *Agera tillsammans* i samverkan med skolan.

För att förebygga, förhindra och motverka kriminalitet behöver det gemensamma arbetet med polis, utbildningsförvaltningen och civilsamhälle stärkas. Detta arbete måste inkludera friskolor och friförskolor. Arbetet med samlokaliseringen av socialtjänst och polis är viktigt för arbetet med unga i riskzon.

Konsekvenser för verksamheten

Nya lagar innebär nya fokusområden och arbetssätt för nämnden. Arbetet med detta har till viss del inletts och behöver intensifieras.

Att barn och ungdomar med behov inte tar del av tidiga insatser på hemmaplan från socialtjänsten riskerar leda till kostsamma insatser från samhället och är till stor skada för den enskilde. Arbetet med att öka det förebyggande arbetet kräver att nämnden skapar fler naturliga kontaktytor att träffa invånarna. Medarbetare som kommer i kontakt med invånare behöver kompetensutveckling för att se och möta individer i behov av stöd. Finns en etablerad och förtroendefull kontakt för invånaren i behov av stöd inom förvaltningen så är förutsättningen större att den enskilde tar emot ytterligare stöd och hjälp om behov finns.

Desinformation och tillitsbrist till myndigheter drabbar invånare men riskerar också påverka personalförsörjningen. Arbetet med dialog och information om nämndens verksamheter behöver intensifieras. För detta behövs en ökad samverkan inom nämndens egna verksamheter men också med andra relevanta aktörer och det behövs kompetensutveckling hos nämndens medarbetare.

Nämnden ser ett behov av att intensifiera det våldspreventiva arbetet. Nämnden behöver därför stärka samverkan med andra huvudmän för att nå ut till fler invånare.

Prioriteringar

- Stärka arbetet för att tidigt motverka kriminalitet och våld i samverkan med andra aktörer.
- Öka motivationsarbete och tillhandahålla tidiga insatser på hemmaplan.
- Säkerställa placerade barns och ungas rätt till god hälsa genom samverkan och täta uppföljningar.
- Fortsätta arbetet med skolsociala team för att komma in med stöd på ett tidigt stadium och förebygga skolfrånvaro och låg måluppfyllelse.
- Fortsätta utveckla insatser som stabiliserar skolgång för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten – både inom öppenvård och placering i samhällsvård.
- Inom ramen för kommande nya socialtjänstlagen utveckla fler icke-biståndsbedömda insatser.
- Ge förutsättningar för föräldrar att ta del av föräldrastöd genom ökad digitalisering och erbjuda stödet på olika språk.
- Utveckla anpassade och skräddarsydda insatser exempelvis praktiskt stöd för barnfamiljer i vardagen.

Vuxna missbruk

Utveckling och omvärld

Problematiken hos individer med psykisk ohälsa och missbruk samt en eventuell funktionsnedsättning är komplex. Det är många gånger svårt att samordna och utforma insatser när det är flera aktörer inblandade. Ofta upptäcks problematiken när individen har ett långt framskridet missbruk och psykisk ohälsa. Den statliga samsjuklighetsutredningen har kommit med ett delbetänkande *Från delar till helhet- En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet* (SOU 2021:93). Där föreslås det att allt behandlingsarbete för missbruk ska ligga på regionerna inklusive placeringar. Samverkan mellan olika aktörer behöver utvecklas för att erbjuda en sammanhållen vård.

Efter pandemins slut finns det en stor vårdskuld. Det är oklart hur detta kommer att påverka nämndens arbete.

Ett mörkertal finns rörande personer med riskbruk och det är svårt att nå ut till dessa individer. Därför finns ett behov av att skapa samtida och innovativa lösningar för att nå målgruppen innan ett svårt missbruk utvecklas. Ett långsiktigt, systematiskt, preventivt ANDTS-arbete, kompetensutveckling av personal och samarbete med civilsamhället behövs för att identifiera personer i riskbruk och erbjuda adekvat stöd.

I och med nya socialtjänstlagen kommer det ställas högre krav kvalitet i behandlingsinsatser och att dessa går att utvärdera. Det är viktigt att socialtjänstens insatser följs upp för att värdera om stödet/insatsen ger önskad effekt.

Konsekvenser för verksamheten

Personer med samsjuklighet har behov av samordnade stödinsatser från flera huvudmän. Nämnden behöver därför intensifiera samverkan med framförallt Region Stockholm. I samarbetet med regionen behöver det även diskuteras hur vårdskulden efter pandemin kan komma att påverka nämndens arbete.

Om samsjuklighetsutredningens förslag går igenom ger det konsekvenser för nämndens arbetssätt och det kan innebära att behovet av personal inom kommunen påverkas kraftigt.

Utvärdering och uppföljning av insatser på ett systematiskt sätt är av stor vikt. Detta för att se att insatsen inte är till skada för den enskilde och att nämndens medel används på ett effektivt sätt.

Prioriteringar

- Samordning och koordinering av insatser till samsjukliga utifrån en helhetssyn på den enskildes situation.
- Utbildningsinsatser med koppling till forskning, evidensbaserade metoder och återhämtningsperspektiv inom missbruk och beroende.
- Öka användning av standardiserade bedömningsinstrument för att tidigt identifiera behov och erbjuda adekvat stöd och insatser.

Socialpsykiatri

Utveckling och omvärld

Nämnden ser en fortsatt komplexitet i socialtjänstens ärenden där personer har behov av

insatser från olika områden inom socialtjänsten med anledning av samsjuklighet och neuropsykiatriska diagnoser. Personer med psykisk ohälsa kan även tillhöra personkretsen för LSS, vilket ökar komplexiteten i ärendena inom socialpsykiatri.

Stadens nya strategi för arbetsmarknadsinsatser samt de nya tillämpningsanvisningarna om sysselsättning inom socialpsykiatri som väntas under 2022 kommer att skapa förbättrade möjligheter att arbeta med arbetslivsinriktade insatser för målgruppen, bland annat genom att tillgängliggöra arbetsmarknadsinsatser inom Jobbtorg. Det kommer att innebära behov av förändrade arbetssätt och kompetensutveckling inom socialpsykiatriens myndighetsutövning.

Samsjuklighetsutredningens förslag om att regionen ska ta helhetsansvaret för behandlingsinsatser för personer med samtidigt beroende och psykisk ohälsa kommer att innebära en omställning av arbetssätten inom socialpsykiatri och öka behovet av samverkan med Region Stockholm.

Konsekvenser för verksamheten

Tillgängliggörandet av arbetsmarknadsinsatser för socialpsykiatriens målgrupp ställer kunskapskrav på medarbetare att kunna uppmärksamma och agera på behov av arbetsinriktade och förrehabiliterande insatser hos de enskilda brukarna.

Återhämtningsperspektivet och kunskap om metoder för arbetslivsrehabilitering är centrala delar i denna kompetensutveckling. Den behöver involvera medarbetare inom flera delar av verksamhetsområdet; både myndighetsutövning, sysselsättning och boendestöd.

Det finns generell ökad krav på att satsa på det förebyggande arbetet, vilket är positivt på lång sikt men kommer kräva resurser initialt. Insatser för att bryta det digitala utanförskapet hos personer i målgruppen bedöms behöva utvecklas. Nämnden ser också behov av att utveckla det uppsökande arbetet mot målgruppen, med ett särskilt fokus på unga med psykisk ohälsa.

Prioriteringar

- Utveckla nämndens egna arbetssätt för att få ut fler unga med psykisk funktionsnedsättning i sysselsättning, arbete eller studier
- Utveckla nämndens boendestödsverksamhet genom att göra en genomlysning av organisation och arbetssätt
- Motverka det digitala utanförskapet hos personer med psykisk funktionsnedsättning genom att ge anpassat stöd till enskilda

Nyanlända

Utveckling och omvärld

Bosättningen av nyanlända i stadsdelsområdet har minskat under föregående år, vilket har inneburit ett lägre inflöde till riktade informationstillfällen och förstärkt IT-stöd. Samtidigt har inflödet till bostadsvägledningen under samma period ökat drastiskt, där målgrupperna är både nyanlända och de som efter etableringsperioden inte erhållit ett stadigvarande boende. Nämnden ser därmed ett fortsatt behov av att erbjuda tidigt och sammanhållet stöd till nyanlända i form av samhälls- och bostadsvägledning inom etableringsperioden, för att förebygga utanförskap för målgruppen.

Konsekvenser för verksamheten

För att kunna uppnå stadens målsättning om att nyanlända snabbt ska etableras i samhället kommer medborgarkontoret bland annat att fortsätta stärka samverkan med Jobbtorg för äldre samt utveckla en bredare samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, främst gällande att skapa gemensamma ramar, likvärdig kvalitet och enhetlighet för samhällsvägledningssuppdraget.

Nämndens projekt *Kvinnokraft Järva* som bedrivits sedan 2020, som erbjudit riktade insatser till nyanlända lågutbildade kvinnor, har avslutats under hösten 2021. Projektet har uppnått goda resultat för målgruppen och för att stärka nyanländas etablering i samhälls- och arbetslivet kommer nämnden att fortsätta implementera beprövade arbetssätt och metoder i ordinarie verksamhet, bland annat att intensivifiera det uppsökande arbetet genom stadsdelsmammor. Implementeringen av lärdomar och arbetssätt är ett led i nämndens jämställdhetsarbete med att fler kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden ska komma ut i arbete och självförsörjning.

Prioriteringar

- I bostads- och samhällsvägledningen, med fokus på nyanlända, stärka samverkan med andra aktörer såsom Welcome house och Jobbtorg för att parallellt arbeta mot arbete, studier och inkludering genom föreningsliv.
- Stärka samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd för att utveckla arbetsformer för att erbjuda en mer enhetlig och kvalitativ samhällsvägledning för invånarna inom stadsdelsområdena.

Hemlöshet

Utveckling och omvärld

Bostadssituationen är i Stockholm svår och bostadsbristen påverkar främst hushåll med låga inkomster och särskilt ungdomar, barnfamiljer och nyanlända. Stora familjer har svårt att ta sig ur en trångboddhet. Nämnden har svårt att på egen hand hitta permanenta lösningar till personer som står utanför bostadsmarknaden. Det förebyggande arbetet mot hemlöshet är viktigt. Medborgarkontoret erbjuder råd och stöd till invånare och inom ekonomiskt bistånd finns *hemlöshet och vräkningsförebyggande teamet (HVT)* som erbjuder stöd och hjälp till personer utan bostad. Arbetet med att utveckla praktiskt råd och stöd för enskilda behöver fortsätta.

Enskilda i behov av stöd som kan ges i det egna hemmet, men som saknar ett eget boende är en situation som nämnden allt oftare stöter på. Detta innebär fördyrade kostnader och risk att den enskilda individen inte kan tillgodogöra sig insatsen.

Många barn i stadsdelsområdet befinner sig i osäkra boendesituationer, är hemlösa eller är trångbodda. Barn i hemlöshet riskerar att inte få sina behov tillgodosedda. Nämnden har ett långtgående uppdrag att verka för att barnens rättigheter tas till vara. Mer permanenta boendelösningar för barnfamiljer behövs.

Konsekvenser för verksamheten

Bostadslöshet är ett strukturellt samhällsproblem som socialtjänsten inte kan lösa med placeringar och tillfälliga boende. Att tillgång till mer permanenta boendelösningar finns är av vikt för att lösa situationen. Boendepaceringar är en resurskrävande insats för nämnden. Det förebyggande arbetet mot hemlöshet behöver intensifieras och att tiderna i hemlöshet behöver kortas.

Prioriteringar

- Stärka förebyggande insatser mot hemlöshet samt ge praktiskt stöd till personer i hemlöshet för att hitta stabila boendelösningar, detta med ett särskilt fokus på målgruppen barnfamiljer.
- Stöd till barnfamiljer i hemlöshet.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Utveckling och omvärld

Våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck orsakar stort lidande och ohälsa hos de som drabbas. Årligen utsätts uppskattningsvis mellan 0,5-2,8 procent av kvinnor och mellan 0,6-2 procent av män i Sverige för fysiskt våld av en närstående. Sannolikt finns det ett stort mörkertal i stadsdelsområdet vad det gäller personer som är utsatta för våld i nära relation. Att inte våga söka hjälp, att inte känna till var man söker hjälp, att inte identifiera exempelvis psykiskt våld eller ekonomiskt våld som våld eller att ha normaliserat våldet kan hindra den enskilde från att söka hjälp. Okunskap om rättigheter hos många kvinnor, tillsammans med att vara i ekonomisk och social beroendeställning, förekomst av kriminalitet och hederskontext och stora familjer med många barn är delar i den komplexitet som påverkar den enskilde våldsutsatta och hans möjligheter att bryta upp från en våldsamt relation.

Information och service till invånare för att ta emot insatser utan myndighetsbeslut behöver utvecklas inom verksamhetsområdet. En utmaning är att nå fler våldsutövare. Uppsökande arbete och informationssatsningar är av största vikt. Arbetet ställer stora krav på intern samordning. Ett strukturerat uppsökande arbete i kombination med riktade informationsinsatser kan genomföras i samarbete med andra aktörer för att få ett större genomslag. Intressanta samverkansparter är fastighetsägare och polisen.

Den våldsutsatta får, vid behov en lösning för boendet i det akuta skedet. Verksamheten har noterat att det därefter är svårt att erhålla en mer permanent boendelösning.

Konsekvenser för verksamheten

Utifrån komplexiteten rörande våld i nära relationer för många utsatta i stadsdelsområdet krävs långsiktighet och samverkan i utvecklingsarbetet. En utveckling av nämndens arbete med kunskapsspridning om våld och dess skadeverkningar till invånare och nämndens medarbetare behöver göras.

Med ett förbättrat kunskapsläge kommer sannolikt fler att söka stöd vilket ökar efterfrågan på insatser.

För att möta behoven hos individer utsatta för människohandel för sexuella ändamål, prostitution och sexuellt våld oberoende relation behövs mer kunskap hos medarbetarna.

Prioriteringar

- Utveckla och stärka arbetet med att förebygga våld i ungas parrelationer samt upptäcka och hjälpa våldsutsatta barn och unga inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.
- Utforma lättillgänglig information för att nå fler personer som utsätts eller utsätter andra för våld i nära relation.
- Utveckla våldspreventivt arbete inom socialtjänsten, i skolan, och i fritidsverksamheterna utifrån en gemensam plattform

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Utveckling och omvärld

Enligt SWECO:s befolkningsprognos kommer befolkningen i Spånga-Tensta stadsdelsområde öka med cirka 3400 invånare fram till år 2025. Stadsdelsområdet är under expansion med förtätning och utveckling av infrastruktur. Bromstens industriområde utvecklas till det nya området Bromstensstaden, vid Leddinge byggs ett nytt kvarter och nya bostäder planeras på Tenstaterrassen.

Projektet *Trafikhinder Järva* där digitala lås monterats på trafikbommar i stadsdelsområdet i syfte att säkra gång- och cykelvägar för olovlig trafik går under 2022 in i en driftsfas. Det är ännu osäkert vad kostnaden för drift blir med tanke på att de bommar som vandaliseras och behöver ersättas nu kommer att belasta driften. Systemet för de digitala låsen innebär ett utökat drifts- och underhållsansvar för nämnden.

En stor andel projekt kommer att genomföras under planperioden. En dagvattenpark i Tenstadalen ska anläggas, en ny park, tidigare benämnd Alléparken, har fått det officiella namnet Gryningsparken. Etapp 2 av Gryningsparken anläggs i Spånga och Palmésparken fas två ska rustas upp. Inom satsningen Grönare Stockholm 4 kommer Gribbyparken att rustas upp. Fokus kommer vara förbättringar för pollinatörer och skyfallshantering men även lekplatsen ses över. Stora insatser planeras även för att anlägga ängar, även det riktat för biologisk mångfald och vilda pollinatörer. Arbetet med att minska invasiva arter och bekämpa skadedjur som granbarkborre kommer att intensifieras och samarbete för att få bukt med råttor inledas. Då behovet av dessa insatser över staden drabbar driftbudgetar ojämnt kanske ett centralt ansvar bör övervägas. Som det är nu ligger invasiva arter, förutom jättebjörnloka, samt skadedjur, förutom råttor, på stadsdelsnämnderna. Det finns ett behov att förtydliga gränsdragning för att underlätta samarbete mellan olika förvaltningar samt att förtydliga rutinen för grönkompensation.

En större satsning för att tydliggöra och informera om de fornminnen som finns inom stadsdelsområdet planeras. Då merparten av projekten sker i samverkan med andra nämnder och aktörer ställer arbetet höga krav på fungerande samverkan mellan alla parter. Detta gäller även de trygghetsinvesteringar som genomförs i stadsdelsområdet.

Konsekvenser för verksamheten

Nybyggnationen i området medför att tillgängliga grönområden och parkmark kommer att

minska vilket medför högre slitage på befintliga gröna ytor. Högre slitage innebär en högre driftkostnad och ökade krav på insatser för att hålla ytorna i bra skick. Det ökade besöksstrycket i parker och grönområden med anledning av pandemin ställde krav på utformning och miljömässigt hållbara material liksom åtgärder för stärkt renhållning samt underhåll. Dessa krav kvarstår i hög grad då yta för grönområden och park fortsätter att minska.

För verksamhetsområdet stadsmiljö har pandemin medfört förseningar i projekt, förlängda leveranstider och brist på tillgängliga resurser. Förseningarna och brist på resurser kommer även framöver att påverka kostnader och utförande av projekten. Detta gör behovet av mer långsiktiga medel för bland annat klimat och trygghet ännu större. Stora projekt kan ofta inte hinnas med inom den beviljade tidsrymden. Parklekar i stadsdelsområdet är slitna, både i byggnader såväl som utrustning i utemiljön. De borde vara en integrerad del av parkmiljö och inte behöva detaljplaneändringar för att förändra.

Prioriteringar

- Arbeta för förbättrad renhållning och underhåll i grönområden och parker genom fortsatta trygghetsinvesteringar i stadsmiljön och samverkan med berörda aktörer.
- Främja den biologiska mångfalden, exempelvis genom att utöka ängs- och slåtterytor i stadsdelsområdet.
- Förbättra beredskap för extremväder och skyfall.
- Rusta upp lekplatser och andra utomhusmiljöer.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Utveckling och omvärld

Under pandemin har nämnden sett en ökning av antalet hushåll aktuella inom ekonomiskt bistånd. Samtidigt har många arbetsplatser valt att inte ta emot personer i arbetsmarknadsåtgärder på grund av covid-19.

Inom ekonomiskt bistånd är cirka 45 % av hushållen aktuella på grund av sjukskrivning/socialmedicinska skäl. Dessa hushåll är svåra att stötta till självförsörjning då många står långt ifrån arbetsmarknaden. Fler rehabiliterande och utredande insatser behövs för att ge dessa individer förutsättningar att nå självförsörjning.

Arbetsmarknadsåtgärder är positivt för den enskilde, dock ser nämnden ett behov av att hitta nya arbetssätt för att stärka den enskildes förankring på arbetsmarknaden då många efter avslutad arbetsmarknadsåtgärd återaktualiseras på ekonomiskt bistånd. I allt större utsträckning kräver den svenska arbetsmarknaden avslutade gymnasiestudier. Därför är det svårt för ungdomar utan gymnasieutbildning att ta sig in på den ordinarie arbetsmarknaden. En erfarenhet är att flera ungdomar vars föräldrar haft ekonomiskt bistånd själva också blir bidragsberoende i tidig ålder. Stadsdelsnämnden arbetar tillsammans med arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsförvaltningen för att undvika att ungdomar hamnar i bidragsberoende. En utmaning är att få dessa ungdomar att slutföra en gymnasieutbildning. Ett samarbete som behöver stärkas är därför det kommunala aktivitetsansvaret och arbetet med UVAS.

Bostadsbristen gör att barnfamiljer tackar ja till dyra lägenheter. Flerbarnsfamiljer har behov av stora boende eller ibland flera lägenheter vilket leder till höga hyror. Detta medför att dessa hushåll har svårt att bli självförsörjande.

För att avlasta socialsekreterare behöver utvecklingen av sociala system påskyndas. Idag är den administrativa delen av arbetet betungande. Därför är en ökad digitalisering av framförallt verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd av stor vikt både för miljö och för arbetsbelastning.

Inflödet av antal ärenden till budget- och skuldrådgivningen har minskat något under föregående år, trots en ökad skuldsättning i stadsdelsområdet. Enligt Kronofogdemyndighetens statistik är det färre personer som är skuldsatta jämfört med tidigare år, däremot har dessa personer högre skulder, varpå den totala skuldsättningen ändå ökat.

Konsekvenser för verksamheten

Ekonomiskt bistånd är en resurskrävande verksamhet. Tillfälliga boende för hemlösa är en stor del av budgetkostnaden på ekonomiskt bistånd. Kunskapsutveckling och nya arbetssätt behöver arbetas fram och samarbetet med andra huvudmän utvecklas för att arbeta med gruppen långtidssjuk sjukskrivna. Detta kommer inledningsvis att vara resurskrävande. Nämnden ser också att en utveckling av arbetsmarknadsåtgärder behöver göras tillsammans med Jobbtorg och arbetsförmedlingen för att skapa mer hållbara och långsiktiga arbetsmarknadsåtgärder.

Även om inflödet till budget- och skuldrådgivningen har minskat något, trots en ökad skuldsättning i stadsdelsområdet, anser nämnden att det finns all anledning att anta att den ökade skuldsättningen kommer att föranleda ökat behov av budget- och skuldrådgivning och skuldsanering i stadsdelsområdet.

Prioriteringar

- Fortsätta arbetet med att motverka långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, med särskilt fokus på kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Unga som vuxit upp i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd ska prioriteras till studier och arbete. Det krävs nya arbetssätt för att nå denna målgrupp.
- Motverka långvarigt behov av försörjningsstöd, särskilt för personer med sjukskrivning eller med socialmedicinska skäl.
- Utveckla samordnade insatser med Arbetsförmedling, Region Stockholm och Försäkringskassan då detta har en avgörande betydelse för att individen ska komma i arbete.
- Förebyggande arbete för att minska risken för långvarigt bidragsberoende hos unga vuxna.
- Inom budget- och skuldrådgivningen prioritera förebyggande insatser i form av informationspridning och förstärkt samverkan med aktörer som kommer i kontakt med ”särskilt behövande grupper”.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Utveckling och omvärld

År 2019 ingick 12 % av unga mellan 16-29 år i målgruppen för unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). Detta är att jämföra med snittet i staden på 8 %. Antalet UVAS inom stadsdelsområdet har sjunkit de senaste åren. Majoriteten av de unga som ingår i målgruppen finns i Tensta där 14,3% ingår av unga mellan 16-29 år medan i Sundby är siffran istället 3,7%. Det finns en risk att pandemin och hemundervisning har gjort att målgruppen nu kommer att öka. Inom målgruppen finns personer med en kriminell livsstil, psykisk ohälsa samt personer som av olika skäl befinner sig i utlandet. Målgruppen behöver identifieras och motiveras till att ta emot stöd och hjälp. Detta kräver en stor flexibilitet av de olika huvudmän som arbetar med dessa individer.

Feriearbete är en viktig främjande insats där unga kan prova på att arbeta och få lön. En utmaning med det ökade inflödet av feriearbetande ungdomar är att kunna bibehålla god kvalitet på jobben så ungdomarna får en god start på arbetsmarknaden. De föreningar som har samarbeten med nämnden inom ramen för *Idéburet offentligt partnerskap (IOP)* är viktiga som anordnare av arbetsplatser. Stadens anlitade entreprenörer bör framåt kunna ta emot fler feriearbetare.

Konsekvenser för verksamheten

Att stötta unga in på arbetsmarknaden ger stora effekter för den enskilde och kan ge dem ett självständigt vuxenliv. Inom gruppen UVAS går det att hitta många som kan behöva stöd och hjälp från olika aktörer som psykiatrin eller beroendevården. Behov av att identifiera och motivera ungdomar finns, men kräver också nya arbetssätt för att nå fram.

Nämnden behöver fortsatt arbeta med att erbjuda kvalitativa feriejobb och ha beredskap för att fler feriearbetare kommer att anställas.

Prioriteringar

- Rikta förvaltningens egna arbetsmarknadsinsatser till personer som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden, med extra fokus på kvinnor.
- Förvaltningens arbetsmarknadsinsatser vidareutvecklar stöd till personer med funktionsnedsättning och personer med annat försörjningshinder än arbetslöshet. Särskilt fokus läggs på lågutbildade som haft försörjningsstöd under en längre period och som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.
- Utöka det riktade uppsökande arbetet för att minska antalet UVAS i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen.
- Erbjuder kvalitativa feriejobb som ger en bra start för unga på arbetsmarknaden. Samarbetet med civilsamhället och organisationer som förvaltningen har IOP med utvecklas.

2.9 Övrigt

Trygghet och säkerhetsarbete

Att öka invånarnas upplevelse av trygghet är ett prioriterat område. Förvaltningen tar hänsyn till resultaten från trygghetsmätningar i arbetet med att ta fram brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Att öka kvinnors upplevelse av trygghet är ett långsiktigt

jämställdhetsmål för nämnden. Förvaltningen kommer fortsätta genomföra riktade trygghetsåtgärder i stadsmiljön gentemot prioriterade målgrupper såsom kvinnor och barn.

En viktig del i trygghetsarbetet är att förebygga och motverka kriminaliteten, särskilt det dödliga våldet. Nämnden har välfungerande samverkansrutiner med skola och polis, bland annat genom arbetet med Trefas. En prioriterad fråga är att utveckla anhörigstödet till personer som har en familjemedlem som är kriminell eller som har förlorat en familjemedlem på grund av kriminalitet. Nämnden ser ett behov av att utveckla arbetet med informationssatsningar till invånare som utsatts för brott, i syfte att öka kunskapen och att fler ska ta del av insatser. Nämndens arbete med skolnav ska utvecklas vidare. Nämnden ser behov av att kartlägga flickor och unga kvinnors roller i de kriminella nätverken. Detta för att skapa jämställda insatser.

För att öka tryggheten i stadsdelsområdet arbetar nämnden enligt konceptet platssamverkan. Arbetet sker i bred samverkan med bland annat stadens förvaltningar, fastighetsbolag, polisen, MTR, konsthallen och civilsamhället. Arbetet är långsiktigt och bygger på att involvera både verksamma och boende för att skapa trygghet i stadsdelsområdet. En utmaning i arbetet är att få samverkande aktörer att hitta hållbara samverkansformer. En annan utmaning är att hitta kvalitativa mätmetoder för att följa trygghetsarbetet över tid. Nämnden efterfrågar ökade möjligheter och flexibilitet att erhålla trygghetsinvesteringsmedel för längre perioder än enbart på årsbasis. Detta skulle ge möjlighet till bättre planering samt att bättre kunna balansera resurserna. Nämnden ser även att det finns platser i stadsdelsområdet där ytterligare behov finns av central koordinering av renhållning för att säkerställa att åtgärder görs inom rimlig tid.

Nämnden ser att desinformation med syfte att skapa en polarisering ökar, vilket kan göra att individer radikaliserar i extrema miljöer. Kompetensen kring att upptäcka tecken på radikalisering och förekomst av våldsbejakande extremism behöver öka i staden.

Nämnden noterar att det skiftande säkerhetsläget i Europa och Sverige ställer ökade krav på nämndens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplanering. Fortsatt behövs ökad kunskap om civilt försvar och förståelse för vad som behöver göras i händelse av höjd beredskap eller krig. Nämnden önskar en fortsatt samverkan inom staden och stöd kring utbildning och vägledning i arbetet med civilt försvar. Den oroliga omvärlden ställer även högre krav på nämndens systematiska informationssäkerhetsarbete. Nämnden ser att de organisatoriska förutsättningarna behöver stärkas inom verksamheten. Förvaltningen kommer att fokusera på att öka kompetens och medvetenhet hos medarbetare inom området. Vidare finns ett stort behov av samordning av informationshantering inom staden för att säkerställa en likvärdig hantering och kvalitet, till exempel kring informationsklassningar och konsekvensbedömningar.

Risk för hot, våld och annan otillåten påverkan i arbetet förekommer inom nämndens verksamheter. Att fortsätta arbetet med att förebygga, ha tydliga riktlinjer gällande hot, våld och otillåten påverkan är aktiviteter som tryggar medarbetarna i sina arbeten.

Näringslivsfrämjande arbete

Nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att

genomföra stadsdelsnämndens lokala handlingsplan för näringslivsarbete 2020-2022. Den lokala handlingsplanen är anpassad till stadsdelsområdets förutsättningar och utgår från Stockholms stads näringslivspolicy. Nämndens övergripande mål är att skapa förutsättningar för ett levande, attraktivt och tryggt stadsdelsområde som ger företagare möjlighet till etablering, utveckling och tillväxt. Arbetet sker i samverkan med Stockholm Business Region i nära samverkan med företagarföreningarna i stadsdelsområdet. Det lokala arbetet anpassas efter det tre klustrens (Tensta, Spånga och Lunda) specifika karaktär. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog med, och uppföljning av, de näringsidkare som bedriver verksamhet på entreprenad.

Kompetensförsörjning med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov

Förvaltningen ser en gemensam utmaning i samtliga verksamheter att fokusera på att attrahera, behålla och utveckla medarbetare och chefer för att säkra kommande behov av kompetens- och chefsförsörjning framöver. Detta sker genom bland annat skapa goda organisatoriska förutsättningar för chefer och att kontinuerligt utvärdera och utveckla ett gott systematiskt arbetsmiljöarbete i nämndens verksamheter. Framtiden kommer att förutsätta fortsatt utveckling i innovation och av digitala arbetsmetoder och arbetssätt vilket ställer större krav på ledarskap inom förändringsledning och ett närvarande ledarskap. Risk för hot, våld och annan otillåten påverkan i arbetet förekommer inom nämndens verksamheter. Att fortsätta arbetet med att förebygga och ha tydliga rutiner gällande hot, våld och otillåten påverkan är aktiviteter som tryggar medarbetarna i sina arbeten.

Nämnden ser nu inga kommande omställningsbehov.

Miljö och klimat

Nämnden ser att det finns en utmaning att nå målsättningen om att samtliga verksamheter ska ges möjlighet att källsortera samt inneha matavfallsinsamling. Förvaltningen är ofta hyresgäst och har därför inte alltid rådighet över lokalerna och hur de ska nyttjas. Samverkan och dialog sker dock med fastighetsägare för att i möjligaste mån nå målet. En liknande utmaning gäller energieffektiva belysningsarmaturer. Fokus för det kommande arbetet blir därför att samverka och föra dialog med fastighetsägare och hyresvärdar för att på sikt få mer energieffektiva lösningar i förvaltningens samtliga lokaler.

Nämnden ska inom den kommande perioden arbeta med att säkerställa en säker kemikaliehantering i alla verksamheterna och skapa en långsiktig rutin för detta. I detta arbete ingår också att säkerställa att farliga ämnen fasas ut så långt som möjligt. Ett annat prioriterat område inom den kommande perioden är även att arbeta aktivt med att minska inköp och användning av plast i verksamheterna i enlighet med den nya handlingsplanen för hållbar plastanvändning. I detta arbete ser nämnden en utmaning i att öka verksamheternas kunskap kring plast samt stödja dem kring vad som ska prioriteras.

Nämnden ser även ett behov av att upprätthålla kommunikationen kring klimat- och miljöfrågor mellan stadsdelsförvaltningarna och den centrala organisationen genom bland annat en miljöstrategi eller - samordnare på stadsdelsnivå och ett väl fungerande, centraliserat miljösamordnarnätverk.

För att uppnå miljömålet om en biologisk mångfald ser nämnden att ramarna för klimatinvesteringsmedel behöver utökas och att ansökningar även kan omfatta åtgärder för dessa typer av insatser i stadsmiljön. Förvaltningen ser tydliga utmaningar i arbetet med att främja den biologiska mångfalden och motverka invasiva arter om inte riktade medel för detta kan ges både i investeringssyfte och i efterföljande drift.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens driftbudgetram för åren 2023 och 2024 är i enlighet med plan i kommunfullmäktiges budget 2022. Nämndens plan för budget 2025 är densamma som för 2024.

Drift netto, mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Nämnd och förvaltningsövergripande administration	66,0	66,0	66,0	66,0
Individ- och familjeomsorg inkl. statsbidrag flyktningmottagande	201,5	201,2	201,2	201,2
Stadsmiljöverksamhet	12,2	12,2	12,2	12,2
Förskoleverksamhet	263,3	263,3	263,3	263,3
Äldreomsorg	248,6	255,4	255,4	255,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	223,2	226,9	226,9	226,9
Barn, kultur och fritid	34,3	34,0	34,0	34,0
Arbetsmarknadsåtgärder	16,9	16,9	16,9	16,9
Ekonomiskt bistånd	115,8	115,8	115,8	115,8
Summa	1 181,8	1 191,7	1 191,7	1 191,7
Kapitalkostnader - stadsmiljö	7,8	7,8	7,8	7,8
Totalt	1 189,6	1 199,5	1 199,5	1 199,5

Nämndens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 189,6 mnkr för år 2022. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka med 9,9 mnkr till år 2023 och vara densamma 2024. Plan 2025 är densamma som för år 2024.

Det är i dagsläget svårt att bedöma pris- och löneökningar för kommande år. Inflationen är i nuläget dubbelt så hög som tidigare år och skulle inflationen fortsätta att ligga på en högre nivå under planperioden så kommer behoven av effektiviseringar att öka.

Nytt förvaltningshus i Tensta och behov av nya verksamhetslokaler främst avseende förskola, ökar nämndens lokalkostnader från 2023 och framåt. Kapitalkostnaderna för maskiner och inventarier kommer att öka med anledning av ökade investeringar i nya lokaler. Mot bakgrund av omvärldsläget med stigande inflation och höjda räntor bedöms stadens internräntor att

höjas under kommande år vilket behöver inrymmas i nämndens driftbudget framöver.

Ekonomiska konsekvenser med anledning av kriget i Ukraina

De sanktioner som införts mot Ryssland får konsekvenser för den globala ekonomin och Sveriges handel med Ryssland. Ökade energi- och livsmedelspriser pressar upp inflationen och kommer att öka kostnaderna för dessa varor. Konsekvenserna för stadens och stadsdelsnämndens ekonomi på längre sikt är svåra att överblicka och beror förstas på utvecklingen av kriget och världsekonomin.

Flyktingströmmarna från Ukraina till Europa är i dagsläget stort. För flyktingar som söker sig till Sverige har staden förberett för flyktingmottagande som omfattar boende, förskola, skola, introduktion m.m. vilket kan komma att påverka nämnden kostnader och intäkter.

Investeringar, mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Maskiner och inventarier	1,3	1,3	1,3	1,3
Stadsmiljö	11,5	8,0	8,9	8,9
Totalt:	12,8	9,3	10,2	10,2

Nämndens investeringsbudget uppgår till 12,8 mnkr för år 2022. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens investeringsbudget att minska med 3,5 mnkr till år 2023 och sedan minska ytterligare med 0,9 mnkr till 2024. Plan 2025 är densamma som för år 2024.

3.1 Drift

Nämndens nettoomslutning uppgår till ca 1,2 miljarder kronor. På förvaltningen arbetar cirka 1000 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 44 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar cirka 600 miljoner kronor. Kostnader för lokaler utgör cirka 110 miljoner kronor.

Stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden innebär en befolkningsökning och bland annat behov av förskolelokaler. Behov finns även av att fortsätta arbetet med att ersätta de förskolelokaler som har tillfälliga bygglov. Detta tillsammans med behov av nya lokaler för andra verksamheter och ett nytt förvaltningshus i Tensta kommer att öka nämndens lokalkostnader från 2023 och framåt.

Det är i dagsläget svårt att bedöma pris- och löneökningar för kommande år. Om dessa skulle ligga på samma nivå som tidigare år d.v.s. stanna vid 2,0 procent så skulle det med föreslagen plan innebära krav på årlig kostnadseffektivisering om drygt 25 mnkr. Inflationen är i nuläget dubbelt så hög som tidigare år och skulle inflationen fortsätta att ligga på en högre nivå under planperioden så kommer behoven av effektiviseringar att öka.

Stadens internränta bedöms höjas och kombinerat med ökade behov av investeringar kommer detta att öka nämndens kapitalkostnader under planperioden.

För att inrymma ökade kostnader behöver arbetet med effektiviseringar fortgå. Digitalisering, förändrade arbetssätt och preventiva insatser behöver fortsätta att utvecklas för att möta ökade kostnader. Andra åtgärder är att öka samarbetet med andra stadsdelsnämnder och samverka

med aktörer som skola, socialtjänst, polis och civilsamhälle.

3.2 Investeringar

Stadsmiljöinvesteringar i parker och grönområden

Skatepark Tenstadalen, 15,0 mnkr (2023 -): I närheten av Spånga IP planeras att skapa möjligheter till rörelse och möten i en omgivning som är tillgänglig för många. Tidigare genomförandebeslut 8,0 mnkr.

Palmerspårken del 2, 4,4 mnkr (2023 -): Stor park- och lektyta med behov av förnyelse. Projektets östra delar påbörjades under 2020 och är planerat att färdigställas under 2021. Projektets västra delar, del 2 föreslås påbörjas 2023.

Trygghetsinvesteringar

Inventering för framtida ansökningar sker löpande. Medel för trygghetsinvesteringar ansöks om och avses färdigställas under samma år, men vid större eller mer komplexa projekt kan det ta längre tid.

Klimatinvesteringar

Inventering för framtida ansökningar sker löpande.

Maskiner & Inventarier

Nämndens budget för maskiner och inventarier används till inköp av möbler och övriga inventarier, detta sker särskilt vid uppstart av ny verksamhet.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ser fortsatt ett kommande behov av förskolelokaler i stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden och ett behov av att fortsätta arbetet med att ersätta de förskolelokaler som har tillfälliga bygglov. Flera av förskolorna inom stadsdelsområdet är också i behov av upprustningar och ombyggnationer. Vidare fortsätter planeringen för en flytt av förvaltningshuset från Lunda till Tensta samt en förstärkning av förvaltningens närvaro i centrala Tensta. Detta kommer att ske under 2022.

Stadsdelsområdet kommer att växa befolkningsmässigt som en följd av flera stora stadsutvecklingsprojekt som framför allt kommer att ge utslag från år 2024 och under den senare delen av den första planeringsperioden. Till detta kommer behov av nya lokaler för samtliga delar av förvaltningens verksamheter. Planering pågår med anledning av detta med såväl kommunala förvaltningar och bolag som enskilda fastighetsägare och fastighetsutvecklare. Hur utvecklingen kommer att se ut under den andra planeringsperioden, efter 2030, är svårare att redogöra för. Befolkningsprognoser och förskoleframskrivningen

sträcker sig inte så långt och byggprojekt är här avsevärt mer osäkra. Förvaltningen deltar dock aktivt i planeringsprocessen för aktuella projekt och bevakar tillgången på lokaler för verksamheter.

4.2 Planeringsförutsättningar

Förskoleframskrivningen är för Spånga-Tenstas del uppdelad i fyra delområden enligt följande; Bromsten, Solhem, Sundby och Tensta-Hjulsta. I jämförelse med befolkningsprognoserna är detta en viss skillnad då också Flysta och Lunda redovisas separat. Dessa siffror är nedan inberäknade under Sundby respektive Solhem.

Planområde	Summa prognos 2021	Summa prognos 2022	Summa prognos 2023	Summa prognos 2024	Summa prognos 2025	Summa prognos 2026	Summa prognos 2027	Summa prognos 2028	Summa prognos 2029	Summa prognos 2030
Bromsten	336	343	387	471	579	698	812	885	933	966
Solhem	527	519	508	501	493	483	483	484	477	491
Sundby	277	278	284	328	332	339	337	331	324	317
Tensta-Hjulsta	1284	1231	1180	1158	1150	1142	1146	1133	1134	1124
Totalsumma	2423	2371	2359	2457	2554	2662	2778	2833	2869	2899

Tabell 1: Befolkningsprognos ur förskoleframskrivningen

Befolkningsprognosen som SWECO presenterade 2020 utgjorde en markant minskning i barnantalet för åldern 1-5 år över de flesta stadsdelar i staden. I prognosen som kom ett år senare var dessa siffror i Spånga-Tenstas fall justerade något uppåt så att minskningen inte blev lika drastisk och tycks stabiliseras enligt förskoleframskrivningen. Det bedömda behovet av förskoleplatser ser därför ut att öka i samtliga stadsdelar, förutom Tensta-Hjulsta. Den kraftigaste ökningen sker i Bromsten, vilket också drar upp det totala antalet elever i hela stadsdelsområdet.

Befolkningsprognosen ger dock inte en exakt bild av det förväntade barnantalet inom stadsdelsområdet. Denna redovisas separat i avsnitt 4.6.3.

Radetiketter	Summa av Framskr. år 2021		Summa av Framskr. år 2022		Summa av Framskr. år 2023		Summa av Framskr. år 2024		Summa av Framskr. år 2025		Summa av Framskr. år 2026		Summa av Framskr. år 2027		Summa av Framskr. år 2028		Summa av Framskr. år 2029		Summa av Framskr. år 2030		
	Kommunal	1 567	1 540	1 533	1 590	1 642	1 700	1 760	1 788	1 805	1 822	Eget planområde	1 257	1 229	1 218	1 263	1 297	1 335	1 378	1 395	1 405
Eget SDO, övriga	128	127	132	147	162	178	194	203	209	213	Övriga staden	160	154	152	150	152	155	158	159	161	162
Barn med samordningsnummer	14	20	23	23	23	23	23	23	23	23	Inpendlande utom staden / okänt	9	9	8	8	8	8	8	8	8	9
Enskild	406	398	399	416	441	468	497	513	524	532	Eget planområde	296	290	292	308	332	357	385	400	411	418
Eget SDO, övriga	51	50	49	51	52	54	55	56	56	57	Övriga staden	56	54	53	52	52	53	53	52	52	52
Barn med samordningsnummer	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4	Inpendlande utom staden / okänt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Totalsumma	1 973	1 938	1 932	2 006	2 083	2 168	2 258	2 301	2 329	2 353											

Tabell 2: Bedömt behov av förskoleplatser ur förskoleframskrivningen.

Resultatet från förskoleframskrivningen skiljer sig något från det beräknade behovet från

2021. Då saknades verktyg för att beräkna behovet utöver befolkningsprognoser och inskrivningsgrad. Således är förskoleframskrivningen ett nytt och viktigt verktyg för att analysera det faktiska behovet under den första planperioden.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Den beräknade hyreskostnadsutvecklingen påverkas av ett antal större faktorer inom den kommande tioårsperioden. Den stora posten är flytten till ett nytt förvaltningshus under hösten 2022. Detta medför en hyreskostnadsökning på omkring fem miljoner kronor, vilket får full påverkan 2023. Utbyggnaden av flera nya förskolor inom stadsdelsområdet är övriga tyngre poster som påverkar hyresnivåerna. Utbyggnaden är dock utspridd under perioden och projekten på Skogängsvägen, Frodevägen och renoveringen/nybyggnationen av Risingeplan är ännu inte tidsatta. Under 2022 kommer också medborgarkontoret i Tensta att flytta till nya lokaler. Samlokaliseringen med biblioteket och det avtal som upprättats mellan förvaltningarna bidrar dock till att hålla nere kostnadsökningarna.

Stadsdelsförvaltningen kliver också ur ett antal mindre lokaler, främst under den inledande delen av perioden. Bland annat i Hjulsta, Tensta och Bromsten. Till stor del gäller detta lokaler som sorterar under individ- och familjeomsorgen. Detta förväntas minska hyreskostnaderna.

Den sammantagna hyreskostnaden för lokaler, exklusive alla typer av bostäder, ligger idag på omkring 53,1 mnkr. 2023 väntas den siffran öka till 58,6 mnkr, främst beroende på flytten till ett nytt förvaltningshus. 2025 respektive 2027 syns nästa större ökning, vilken beror på nya förskolor som tas i bruk. Mindre, icke funktionsenliga, lokaler tas ur bruk under perioden vilket bidrar till att hålla nere kostnadsökningarna. Rörande projekt som färdigställs efter 2027 är det ännu för tidigt att avgöra vilka effekter detta får på hyreskostnadsnivåerna.

Förändringar i hyreskostnader finansieras inom ramen för ordinarie drift.

4.4 Samverkan

Stadsdelsförvaltningen samverkar för närvarande med Kulturförvaltningen om den kommande samlokaliseringen mellan medborgarkontoret och biblioteket i Tensta. Utöver ekonomiska fördelar så finns det många driftsfördelar med en samverkan mellan medborgarkontor och bibliotek.

Stadsdelsförvaltningen har en kontinuerlig samverkan med SISAB, de kommunala bostadsbolagen och Micasa när det gäller lokaler för framför allt förskola och äldreomsorg samt socialtjänst. För närvarande pågår också ett djupare samarbete med Micasa för uppförande av ett nytt förvaltningshus.

Vid inhyrning hos privata fastighetsägare inom nyproduktion så samverkar förvaltningen med Fastighetskontoret när det är fråga om bostadsrätter. Förvaltningen ser även ett ökat intresse från de kommunala bolagen och privata fastighetsägare i att samverka i ett mycket tidigt planeringsskede för att säkerställa lokalbehov och inventera gemensamma intressen.

Planer finns också på kommande samverkan med Utbildningsförvaltningen gällande

samlokalisering av nya förskole- och skollokaler. Inga konkreta projekt pågår dock för närvarande.

För alla stadsutvecklingsprojekt och planprojekt samverkar stadsdelsförvaltningen med Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Trafikkontoret för att säkerställa förvaltningens lokalbehov samt drift av och investeringar i nya parker och grönområden.

Utöver intern samverkan så arbetar förvaltningen ständigt med privata fastighetsägare för införhyrning i lokaler.

För närvarande utreds möjligheter att stärka samverkan inom lokalförsörjning och övriga lokalfrågor men Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. I övrigt söker förvaltningen samarbete med Rinkeby-Kista beträffande temporära lösningar vid tillfälliga evakueringsbehov för exempelvis förskolelokaler.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Nuläge 31 januari 2022

I dagsläget har omkring 250 personer sin arbetsplats på förvaltningens huvudkontor på Fagerstagatan i Lunda industriområde. Lokalerna är förvaltningens hemvist sedan flytten från Tensta 2008 och har vissa brister ur framför allt säkerhets- och tillgänglighetsperspektiv. Det ligger därtill avsidet sett till var befolkningen i stadsdelsområdet finns och saknar kollektivfärdmedel i närheten. Av bland annat dessa anledningar har förvaltningen länge arbetat med en återflytt till centrala Tensta. Våren 2020 fattades ett genomförandebeslut om att flytta till samtliga medarbetare från Fagerstagatan till Micasas fastighet på Elinsborgsbacken i Tensta. För närvarande pågår ombyggnad och anpassning av de nya lokalerna och inflyttningsdatum är satt till tredje kvartalet 2022. I samband med flytten sker en uppsägning av lokalerna på Fagerstagatan 13-15.

I mars 2021 fattades genomförandebeslut i stadsdelsnämnden och i kulturnämnden om samlokalisering av medborgarkontoret och biblioteket i Tensta. Verksamheterna ska dela lokal på Tenstagången 20 och förväntas bilda en samlingspunkt för Tenstabor. Detta överensstämmer med vad som anges i stadens budget för 2020 där samlokalisering av stadsdelarnas medborgarservice och folkbibliotek ska utredas i syfte att förenkla för medborgarna. Invigning av det nya medborgarkontoret och biblioteket förväntas efter sommaren 2022.

Planering för flera mindre förändringar inom lokalbeståndet pågår inom bland annat individ- och familjeomsorg och förskola. Främst handlar det om uppsägning av mindre och icke funktionsanpassade lokaler.

4.5.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Nya lokaler för medborgarkontoret i centrala Tensta

Att tillskapa mer verksamhetsanpassade lokaler för medborgarkontoret bedöms kunna bidra till en bättre arbetsmiljö och en bättre service och ökad tillgänglighet för medborgare och

besökare. Dagens lokaler är ur flera aspekter inte optimalt anpassade till verksamheten och stadsdelsförvaltningen ser många fördelar med en samlokalisering med biblioteket. Att stärka den kommunala närvaron i centrala Tensta är också en viktig del i att kunna öka tryggheten i området. Samlokalisering bedöms ge synergieffekter som kan leda till att utveckla respektive verksamhet. Andelen besökare till biblioteket bör kunna öka med ett tryggare läge i centrum. Stadsdelsförvaltningen och kulturförvaltningen har var för sig sammanställt de behov som förvaltningarna anser sig behöva inrymma i lokalerna.

Den lokal på Tenstagången 20 som tidigare användes av främst Livstykets verksamheter har bedömts kunna omvandlas till lokaler för ett samlokaliserat medborgarkontor och bibliotek. Lokalen förhyrs idag av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning av FastPartner.

FastPartner har tillsammans med förvaltningarna arbetat fram en arkitektonisk lösning som förvaltningarna är nöjda med och som bedöms kunna uppfylla såväl verksamheternas som invånarnas och besökarnas behov. För närvarande pågår ombyggnation och avstämning gentemot beställningen.

Ärendet har varit på samråd hos stadsledningskontoret och lokalförsörjningsenheten.

Ombyggnad/anpassning av lokalerna är under full gång och tidsplanen, med invigning efter sommaren 2022, bedöms fortsatt aktuell. Lokalen kommer även fortsättningsvis att förhyras av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och kulturförvaltningen hyr i andra hand av stadsdelen. Ett särskilt avtal har upprättats mellan parterna där stadsdelsförvaltningen står för 40 % av hyreskostnaderna och kulturförvaltningen för 60 %, vilket speglar nyttjandegraden av lokalen.

Äldre, funktionshindrade och psykisk ohälsa

Verksamheterna bedömer att det finns ett behov av utökat lokalbestånd för daglig verksamhet enligt LSS. Det finns ett särskilt behov lokaler för enskild daglig verksamhet, det vill säga daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättningar som inte kan delta i ordinarie verksamhet på grund av särskilda behov. Nämnden bedömer också att det under planperioden finns ett kommande behov av en utökning av lokalbeståndet för sysselsättningsverksamheter enligt SoL.

Individ och familjeomsorg

Planering fortgår för en omflyttning av verksamheter från mindre ändamålsenliga lokaler till anpassade lokaler. Detta rör främst verksamheter i Hjulsta, Tensta och Bromsten. I fallet med All Villan är byggnaden föremål för rivning som en del av utbyggnaden av Bromstensstaden.

Kultur och fritid

Förvaltningen ser över beståndet av parklekar i stadsdelsområdet. Det finns generellt sett ett behov av renovering av lokalerna och i vissa fall också utemiljön.

4.5.3 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Den enskilt största förändringen för Spånga-Tensta stadsdelsnämnd som beräknas ske under första planeringsperioden är en ny lokal för stadsdelsförvaltningen i fastigheten Stranninge 1 i

centrala Tensta. Fastighetsägare är Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Medgivande har erhållits från kommunstyrelsens ekonomiutskott på nämndens genomförandebeslut vilket innebär en årskostnad om ca 10,24 mkr med beräknad inflyttning tredje kvartalet 2022. Detta är en höjning från de 5,3 mnkr (inklusive tillägg) som årshyran är för lokalerna på Fagerstagatan i Lunda industriområde där förvaltningen är placerad i dag. Arbetet med nya lokaler för stadsdelsförvaltningen i Tensta har dock pågått sedan flytten till Lunda 2008 och det föreslagna alternativet bedömdes vara det mest ekonomiskt fördelaktiga.

När det nya medborgarkontoret är invigt kommer lokalerna på Tenstagången 49 att anpassas för den verksamhet som idag finns på Hjulsta Torg 2, Tvättstugan. Flytt beräknas kunna ske i slutet av 2022. Förhandlingar pågår med ett kommunalt bolag om övertagande av avtalet i Tvättstugan.

All Villan på Spånga Kyrkväg 438 i Bromsten kan komma att rivas i samband med vidare etapper av Bromstensstadens utbyggnad. Inför detta planeras för en flytt av de kommunala verksamheter som idag finns i byggnaden. Inriktningen är att dessa verksamheter ska till lokaler som förvaltningen redan hyr i centrala Tensta. Detta kan ske redan under 2022.

De lokaler som finns på Tenstagången 14 och 18 ska överlåtas till regionen då de inte är ändamålsenliga för stadsdelsförvaltningens verksamheter. Flera av de verksamheter som berörs av ovan nämnda förändringar kommer att lokaliseras till det nya förvaltningshuset, övriga till närliggande lokaler.

Vidare finns tankar kring utveckling av Bromstensgården, Cervins väg 84. Inga kostnadsberäkningar finns dock i detta skede.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Det finns i dagsläget inga förändringar inom icke pedagogisk verksamhet som är planerade efter 2030. I takt med att befolkningen ökar kommer sannolikt behovet av administrativa lokaler också att öka. Förvaltningen bevakar således behovet kontinuerligt.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Även om förskoleframskrivningen inte förutspår en kraftig befolkningsökning inom stadsdelsområdet ser stadsdelsförvaltningen, inom förskolan, ett fortsatt behov av att försörja de framväxande stadsdelarna Bromstensstaden och Bromstensgluggen med helt nya förskolor. Samtidigt pågår ett arbete sedan flera år med att ersätta kostnadsdrivande och mindre, icke funktionsenliga lokaler, främst i Tensta, med nya lokaler. Förskolan som ska uppföras på Gullingeplan kommer främst att ersätta sådana lokaler i närområdet. Förskolan på Bifrostvägen kommer att tjäna som ersättning för de paviljonger som redan tagits bort eller också kommer tas bort då bygglovet löper ut.

Nya förskolor är dyrare än befintliga, men då dessa i flera fall antingen nått sin tekniska

livslängd, eller helt enkelt inte uppfyller dagens krav så anser stadsdelsförvaltningen att det är nödvändigt att fortsätta processen med förskolan på Gullingeplan samt Winqvists väg, Skogängsvägen och Frodevägen. Detta medför en sammanlagd hyreskostnadsökning över tid.

Förvaltningen arbetar samtidigt med att kliva ur flera mindre och icke ändamålsenliga lokaler inom avdelningarna för IoF och Äldre och funktionsnedsatta. Främst rör detta administrativa lokaler i Bromsten och Tensta. Detta medför en minskad hyreskostnad.

Förvaltningen går under 2022 i mål med samlokaliseringen av medborgarkontoret och biblioteket i Tensta. Samlokaliseringen innebär att båda verksamheterna får nya och ändamålsenliga lokaler samtidigt som tillgängligheten och servicen till invånare och besökare stärks.

Vidare stärker förvaltningen sin närvaro i Tensta i och med flytten till det nya förvaltningshuset på Elinsborgsbacken. Detta förväntas också bidra till en förstärkt service och tillgänglighet. Samtidigt innebär dessa flyttar en hyreskostnadsökning.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2022

Idag har förvaltningen ett drygt trettioåttal kommunala förskolor inom stadsdelsområdet. Inskrivningstalen varierar mellan stadsdelarna inom stadsdelsområdet, men sammantaget har antalet elever inom förskolan legat relativt stabilt eller sjunkit under ett antal år. SWECO:s befolkningsprognos från 2021 tyder dock på att antalet barn i förskoleåldern, med undantag för i Bromsten, minskar de kommande åren. Ett tydligt avsteg från prognoserna före 2020 som förutsatt en ökning i de flesta stadsdelarna.

Det finns ett fortsatt behov av att ersätta de återstående förskolelokaler som står på tillfälliga bygglov. Enligt befolkningsprognosen förväntas inte barnantalet öka förrän under slutet av prognosperioden, men flera lokaler behöver ersättas och andra har behov av renovering. Således har planering av nya förskolelokaler i stadsdelen inletts och några lokaler har redan avvecklats. Överlag arbetar förvaltningen med att minska antalet mindre enheter som är kostnadsdrivande och i behov av ombyggnation eller renovering. De nya enheter som planeras förväntas bidra till detta.

Förvaltningen arbetar för närvarande med en översyn av förskolelokalbeståndet i syfte att avveckla de små lokaler som inte är verksamhetsenliga. Detta arbete har pågått under flera år och vissa avvecklingar har redan skett, medan andra kommer i takt med att nya och renoverade lokaler kan tas i bruk.

Den nya förskolan vid Gullingeplan är inne i projekteringsfas och SISAB har nyligen meddelat en kostnadsökning med omkring 20 % redan innan byggnation påbörjats. Huvudsakligen kommer denna förskola vara ersättning för en tidigare nedbrunnen förskola, men det kommer sannolikt inte räcka för att täcka kommande behov inom den senare delen av prognosperioden. Ett samarbete med bland annat Sisab och Svenska Bostäder pågår för att täcka upp för den kommande renoveringsperioden och en senare befolkningsökning. När förskolan vid Gullingeplan stå färdig planeras de tillfälliga lokalerna på näraliggande Tisslingeplan avvecklas.

Planering pågår för renovering av förskolan vid Risingeplan i Tensta. En utredningsbeställning ska lämnas till SISAB.

Planering pågår också för evakuering av förskolan på Duvbovägen 127 i Bromsten när den nya förskolan på Winguists väg ska uppföras. Markstabiliserings- och konstruktionsarbeten vid den nya förskolan bedöms medföra för höga bullernivåer för att verksamheten på Duvbovägen ska kunna fortgå som vanligt.

Planering pågår även för en ny förskola med 6-9 avdelningar i Bromstensgluggen. SISAB har erhållit markanvisning.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Inom stadsdelsområdet finns i dag 31 kommunala förskolor med plats för sammanlagt 1949 barn, varav 1803 är tillsatta (januari 2022), samt 14 fristående förskolor med 370 platser totalt varav 349 tillsatta. Det finns alltså en liten överkapacitet, framför allt i Solhem och Flysta, men antalet barn är ständigt något högre under våren än under hösten. Den fristående förskolan Al-Azhar på Tenstavägen 103 blev under fjolåret av med tillståndet att bedriva skolverksamhet.

Generellt sett finns det ett behov av renovering av ett antal förskolelokaler i Tensta och Solhem. Därtill finns också annexbyggnader vars tillfälliga bygglov löper ut inom de närmaste åren och permanenta lösningar behöver tillkomma.

Själva förskoleplaneringen grundar sig till stor del på befolkningsprognosen i områdesdatasystemet som bland annat tar hänsyn till förändringar i bostadsbeståndet. Den nu liggande prognosen sträcker sig fram till och med 2030. Därefter är prognoserna baserade på planerad bebyggelse. Befolkningsprognoserna är för Spånga-Tensta stadsdelsområdes räkning uppdelade i sex stadsdelar; Tensta, Bromsten, Solhem, Flysta, Sundby och Lunda, medan de i förskoleframskrivningen är uppdelade på Bromsten, Solhem, Sundby och Tensta-Hjulsta.

Radetiketter	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa
	av	av	av	av	av	av	av	av	av	av
	Framsk	Framsk	Framsk	Framskr	Framskr	Framskr	Framskr	Framskr	Framskr	Framskr
	r. år	r. år	r. år	. år	. år	. år	. år	. år	. år	. år
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
03 Bromsten	263	266	291	341	405	477	545	589	618	638
⊕ Kommunal	133	135	151	182	222	266	308	335	352	365
⊕ Enskild	130	130	139	158	183	211	238	254	265	273
03 Solhem	518	509	501	501	504	504	510	513	509	519
⊕ Kommunal	448	441	433	432	434	432	437	439	435	443
⊕ Enskild	70	69	68	69	70	72	73	74	74	76
03 Sundby	274	274	281	319	333	351	363	368	370	370
⊕ Kommunal	274	274	281	319	333	351	363	368	370	370
⊕ Enskild	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03 Tensta-Hjulsta	919	889	859	845	841	836	840	832	832	827
⊕ Kommunal	712	690	667	657	654	651	653	648	648	644
⊕ Enskild	207	199	192	188	187	186	186	184	184	183
Totalsumma	1 973	1 938	1 932	2 006	2 083	2 168	2 258	2 301	2 329	2 353

Tabell 3: Bedömt behov av förskoleplatser ur förskoleframskrivningen. Uppdelat på 4 stadsdelar.

Det finns en diskrepans mellan förskoleframskrivningen och de siffror som räknats fram på samma sätt som tidigare år. Se tabell 4, översta raden.

	Befintligt år 2022	B							
		år 2023	år 2024	år 2025	år 2026	år 2027	år 2028	år 2029	år 2030
Totalt bedömt behov av platser för barn i förskola	2 250	2 250	2 320	2 400	2 480	2 570	2 613	2 631	2 654
Kapacitet platser för barn i förskola	2 319	2 425	2 425	2 425	2 563	2 661	2 789	2 825	2 825
varav kapacitet antal platser i enskilt driven/fristående förskola	370	440	440	440	440	440	440	440	440
Differens	69	175	105	25	83	91	176	194	171
Hjälprad - enligt förskoleframställning	1 938	1 932	2 006	2 083	2 168	2 258	2 301	2 329	2 353

Tabell 4. Beräknat behov av antalet förskoleplatser.

Då det faktiska antalet barn i förskolan ligger närmare ett antal som motsvarar den tidigare metoden förutsätts att det är en metod som passar förvaltningen bättre. Således kommer dessa siffror ligga till grund för planeringen. Enligt förskoleframskrivningen skulle behovet 2022 vara 1938 platser. I dagsläget har enbart de kommunala förskolorna drygt 1900 barn inskrivna. Tillkommer gör därtill de inom den enskilda förskolan, vilket bedöms vara omkring 350.

Bromsten står inför en stor befolkningsökning inom alla åldersgrupper i och med byggandet av Bromstensstaden och Bromstensgluggen. Med anledning härav fortgår planeringen för tre nya förskolor i stadsdelen. Två i Bromstensstaden, Winquists väg och Skogängsvägen, samt en på Frodevägen i Bromstensgluggen.

I Tensta-Hjulsta ser behovet av förskoleplatser ut att sjunka från 1130 år 2021 till omkring 1000 år 2030. Bostäderna vid Ledinge är färdigställda och de på Tenstaterrassen planeras att

färdigställa under perioden, sammanlagt med drygt 350 bostäder. Vidare pågår planering för ny bebyggelse längs med E18 i norra delen av stadsdelsområdet. Stadsdelsförvaltningen planerar för en ny förskola på Gullingeplan för att täcka upp det här behovet och för att ersätta några mindre enheter i närområdet. Det vikande barnantalet som prognostiseras ger en möjlighet att se över beståndet av mindre lokaler och planera för renovering av de förskolor som behöver renoveras.

I Solhem ser barnantalet ut att ligga stabilt under den första planeringsperioden, med endast en mindre minskning av antalet elever.

I Sundby (och Flysta) ökar barnantalet från omkring 260 år 2021 till omkring 300 år 2030. Förändringen härleds till nyproduktionen kring Spånga station i kvarteren Hedvig 7, Ferdinand 9 och Spånga C öst. Den nya förskolan på Bifrostvägen, vilken invigs under våren 2022, kommer att medge plats för dessa elever. Samtidigt ska ytterligare någon paviljong avvecklas då bygglov utlöper under perioden.

Bromsten ser en kraftig ökning av det förväntade barnantalet. Från omkring 310 år 2021 till närmare 900 i slutet av planperioden. Befolkningen i Bromsten kommer att öka som en följd av utbyggnaden av Bromstensstaden, även här med 1800 bostäder. Tillkommer gör även projektet Bromstensgluggen, vilket kan komma att påverka barnantalet ytterligare. Dock går det ännu inte att säga vad som blir klart inom den första planperioden. För att täcka behoven planeras två förskolor med vardera 8 avdelningar i Bromstensstaden och en i Bromstensgluggen, vilket beräknas täcka det uppkommande behovet i stadsdelen. Det är tänkbart att även intilliggande projekt kan komma att påverka barnantalet i Bromsten.

Osäkra bebyggelseprojekt inom planperioden

Förvaltningen ser fortsatt en viss osäkerhet på bostadsmarknaden inom stadsdelsområdet och som en följd av detta är några projekt pausade eller kraftigt försenade. Det påverkar planeringen av förvaltningens lokalbehov och är i många fall svårt att påverka direkt då det rör sig om privata fastighetsbolag. Främst påverkar detta lokaler inom vård och omsorg, men även förskolebehovet påverkas om antalet nyuppförda bostäder minskar.

Projektet med en utbyggnad av Spångadalen har lagts ned och ersatts med Bromstensgluggen (Rissnekilen) som planeras få ett nytillskott med ungefär 800 bostäder, lokaler för centrumändamål, en förskola, parker samt en ny gång- och cykelbro till Sundbyberg. Även om Bromstensgluggen inte betecknas som osäkert så är det oklart hur många bostäder som kommer färdigställas under den första planeringsperioden.

Det finns möjligheter till förtätningar i bostadsbeståndet i norra delarna av Tensta. På Hyppinge- och Risingeplan har Victoriahem (f.d. Victoria Park) redan för flera år sedan beviljats bygglov för uppförande av omkring 200 bostäder. Projektet är dock pausat tills vidare och det är ännu osäkert om det kommer att bli av över huvud taget.

Stadsbyggnadskontoret har kontakt med förvaltningen inför planering av kommande projekt med 150 bostäder på Lättingebacken i nordligaste Tensta.

Inskrivningsgrad och förutsättningar

Inskrivningsgraden för 2-5 åringar för de olika stadsdelarna ligger enligt senaste tillgängliga statistiken från 2020-12-31 (eftersläpningen beror på att statistiken för föregående år levereras

först under våren året efter) på följande:

Bromsten: 92,5 %, Solhem 97,4 %, Sundby 94,9 % och Tensta-Hjulsta 88,2 %.

För ettåringar är inskrivningsgraden mycket lägre. Sannolikt är det här diskrepansen mellan framskrivningen och den beräknade statistiken uppkommer. Detta mönster, med en lägre inskrivningsgrad i Tensta och Hjulsta återkommer varje år. Det är svårt att säga exakt varför det ser ut på det här sättet, men det är tänkbart att det till viss del beror på att en högre andel föräldrar är hemma dagtid, undervisning i hemmet förekommer i högre utsträckning samt andra kulturella skillnader. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att nå ut till dem som inte skriver in sina barn i förskolan. I augusti 2020 genomförde stadsdelsförvaltningen en undersökning med hjälp av utbildningsförvaltningen rörande inskrivningsgraden. Resultatet visar att av de 241 barn som inte hade förskoleplacering har det kunnat konstateras att 70 antingen hade syskon utan skolplacering eller att barnet i fråga, enligt info från rektor/biträdande rektor och Migrationsverket, inte fanns kvar i stadsdelsområdet. Detta var 29 % av alla barn utan placering på förskola. Detta säger oss att inskrivningsgraden förmodligen är högre än vad tillgänglig statistik säger.

14 av totalt 43 förskolor i stadsdelsområdet är enskilt drivna. 6 av dessa ligger inom Tensta vilket gör att det finns en större andel av enskilt drivna förskolor i denna stadsdel jämfört med övriga. Denna situation, med en relativt sett hög andel fristående alternativ i Tensta, måste tas hänsyn till i planeringen, liksom den lägre inskrivningsgraden.

När det gäller familjer som varit asylsökande med tillfälligt personnummer finns de kvar i Barn och Elevregistret (BER), trots att många av dem har lämnat landet eller flyttat utanför Stockholm.

En ytterligare faktor som påverkat inskrivningsgraden de senaste åren är den pågående pandemin. Det är sannolikt så att detta påverkar en del föräldrar som väljer att vänta med att skriva in sina barn på förskola. En utökad möjlighet att arbeta hemifrån kan också antas ha en kännbar påverkan. Det saknas dock studier i exakt vilken effekt detta kan ha haft och kommer att ha på elevantalet i förskolorna.

Befolkningsstatistiken från SCB har varierat kraftigt mellan de senaste åren. I Prognos 2021 antas inflyttningen och barnafödandet vara lägre än i Prognos 2020, vilket bidrar till att folkmängden ökar svagare. I prognosen som levererades 2021 är hela stadens befolkning 26 000 färre år 2029 än vad som beräknades i prognosen från 2020. En jämförelse av de båda prognoserna för 2023 visar att antalet personer är färre i samtliga åldersgrupper i Prognos 2021 jämfört med Prognos 2020. Procentuellt sett är det för 1-5-åringar som den största differensen återfinns fram till år 2023, vilket mot slutet av prognosperioden även ger ett lägre antal 6-15-åringar. Detta uppges bero på ett lägre barnafödande i antaganden för prognos 2021. Men även den lägre inflyttningen spelar roll för antalet barn. För de äldre åldersgrupperna ligger skillnaden mellan de två prognoserna på 0 till -3 procent fram till utgången av år 2029. Dessa variationer får stora konsekvenser för planeringen även på stadsdelsnivå, då de långa ledtiderna gör det problematiskt att parera förändringarna.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

1. Nytt förvaltningshus på Elinsborgsbacken i Tensta. Inflyttning tredje kvartalet 2022.
2. Nya lokaler för medborgarkontoret på Tenstagången. Samlokalisering med biblioteket.
3. En ny förskola på Gullingeplan i Tensta är i projekteringsskedet. Genomförandebeslut fattades under hösten 2020. Den nya femavdelningsförskolan ska ersätta den förskola som brann ned till grunden 2013 på samma plats. Barnen i närområdet har under tiden sedan branden gått i tillfälliga lokaler som kommer avvecklas när den nya förskolan står klar. Den nya förskolan beräknades tidigare stå färdig för inflytt till januari 2023, men på grund av felberäkningar från SISAB kommer detta datum sannolikt förskjutas ett antal månader.
4. Genomförandebeslut för en ny förskola med tre avdelningar på fastigheten Abjörn 14 på Bifrostvägen i Solhem har också fattats och förskolan är under uppbyggnad. Också på denna plats har en förskola tidigare stått. Förskolan beräknas stå klar i mars 2022, kraftigt försenad då en bullerutredning från Luftfartsverket inväntats. Konsekvenserna av denna utredning blev bland annat att förskolan endast kunde byggas i ett plan.
5. I Bromstensstaden planeras två friliggande förskolor. En inom etapp 1 och en inom etapp 2. Förskolan på Winguists väg i etapp 1 byggs av Sisab, planeras ha åtta avdelningar och stå klar 2025. Genomförandebeslut har fattats. Förskolan på Skogängsvägen i etapp 2 ska också ha åtta avdelningar och beräknas klar för inflytt omkring 2027. I det senare projektet ser förvaltningen dock en risk att projektet kan komma att försenas på grund av svårigheter med att nå samförstånd kring hyresnivåerna med fastighetsägaren. Det finns en möjlighet att föräldrar till barn boende i Solhem och Sundby väljer någon av dessa skolor framöver, men Mäljarbanan är en barriär som kan ha inverkan på valet av förskola. Det bedöms bland annat med anledning härav inte som särskilt sannolikt att boende i de kommande förtätningarna, inklusive kvarteret Hedvig 7, i centrala Spånga kommer att välja någon av dessa förskolor. Boende i de kommande kvarteren Ferdinand 9 och Spånga C öst, på andra sidan Mäljarbanan från Bromsten sett, kan dock med den nya gångtunneln komma att välja förskola i Bromstensstaden.
6. Som en konsekvens av uppförandet av förskolan på Winguists väg behöver närliggande förskolan på Duvbovägen 127 i Bromsten evakueras under byggskedet då bullernivåerna förväntas bli höga. Planering för detta pågår för närvarande.
7. Förskolan på Risingeplan i Tensta är fortsatt i behov av renovering. Stadsdelsförvaltningen ser, tillsammans med Sisab, över möjligheterna till evakueringslösningar i närområdet. Även förskolorna på Elinsborgsbacken och Hjulsta backar i närområdet är i behov av renovering. Dessa förskolor planeras inrymmas i samma ersättningslokal vartefter respektive förskola renoveras. om barnantalet i Tensta sjunker enligt den nu gällande befolkningsprognosen så finns utrymme för att underlätta en renovering.
8. I det kommande programmet för Bromstensgluggen har Sisab erhållit markanvisning för en förskola med upp till 8 avdelningar och med arbetsnamnet Frodevägen. Stadsdelen deltar aktivt i planeringsarbetet för Bromstensgluggen och arbetar för närvarande med tidsplan för projektets faser. Någon fast tidsplan finns ännu inte, mer

än att antagande uppskattas till första kvartalet 2024. Sannolikt innebär detta att förskolan är på plats mot senare delen av första planeringsperioden.

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Då prognoser saknas för enskilda stadsdelar för den andra planeringsprognosen är detta avsnitt mer osäkert. Dock antas en minskad nyproduktion i stadsdelarna söder om Mälarsebanan, tillsammans med den naturliga befolkningsutvecklingen, fortsatt leda till ett lägre barnantal. Mindre verksamheter kan då komma att avvecklas om underlag saknas.

För Bromsten förväntas barnantalet inte minska i samma takt, således bör det inte vara aktuellt med några större avvecklingar. Dock arbetar förvaltningen mot att minska antalet en- och tvåavdelningsenheter då dessa är kostnadsdrivande och ibland saknar utvecklingsmöjligheter.

Enligt SWECO:s befolkningsprognos och rapport från 2021 har barnafödandet ökat marginellt i staden efter att ha sjunkit sex år i rad dessförinnan. Detta har minskat antalet 1-5-åringar de närmast kommande åren, vilket får till följd att det är större barnkullar som lämnar förskolan än som kommer in. I prognosen medtas också de förmodade konsekvenserna av den pågående pandemin vilket bidrar till en försämrad ekonomi och en minskad befolkningsökning i staden som helhet, även om situationen nu tycks gå mot en mer normaliserad nivå.

När den andra planeringsperioden inleds antas Bromstensstaden vara fullt utbyggd, vilket innebär 1800 nya bostäder. Andra projekt som bör vara färdigställda då är Tenstaterrassen, Hedvig 7, Ferdinand, Spånga C Öst samt ett antal mindre projekt. Det är också tänkbart att Bromstengluggen färdigställs, eller åtminstone byggnation påbörjats. Möjligen kan också det skrinlagda Spångadalen redigerats för kommande bebyggelse. Stockholmsporten är ett annat projekt som kan sätta igång efter Förbifart Stockholms färdigställande.

Under den andra planeringsperioden kommer en del av förskolorna i det befintliga beståndet att behöva renoveras eller byggas om. Det bör dock inte återstå särskilt många tillfälliga paviljonglösningar som måste ersättas då förvaltningen arbetar mot att erbjuda permanenta lösningar istället. Ett minskat barnantal möjliggör ombyggnation och renoveringar samt avvecklande av de återstående tillfälliga lösningarna.

Förvaltningshuset som är under uppförande i Tensta har tillfälligt bygglov om maximalt 15 år. För att förvaltningen fortsatt ska kunna nyttja byggnaden krävs ändring av detaljplan innan den tidsperioden löper ut. I annat fall behöver ny lösning studeras.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Inga specifika förskoleprojekt är ännu planerade för den andra planeringsperioden.

Förvaltningen tittar dock med Sisab, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och även utbildningsförvaltningen på tänkbara platser för nya enheter. Framst gäller detta i Tensta och Bromsten.

Särskilda större projekt som kan påverka barnantalet

Spångadalen

Planprogrammet för Spångadalen är stoppat av stadsbyggnadsnämnden och delvis ersatt av Bromstensgluggen-projektet. Det kan dock möjligen komma att bli aktuellt igen i en omarbetad version.

Stockholmsporten

När Förbifart Stockholm står klar omkring 2030 kan omkringliggande landskap stå inför en större omdaning. Ett sådant projekt är Stockholmsporten intill Hjulstarondellen som syftar till att bygga ihop Stockholm och Järfälla vid Barkarby. Planering för området har pågått sedan 2010, men pausats i avvaktan på förbifartens färdigställande och trafikplatsens utformning. Någon beskrivning av antalet bostäder finns inte men om projektet blir av kan det finnas plats för flera tusen bostäder, men det är ännu väldigt osäkert. Förvaltningen bevakar projektet och planerar för att säkerställa stadens behov av lokaler i området.

Bromsten 9:1

Ett nystartat projekt som innebär minst 300, men möjligen betydligt fler, bostäder i området mellan Ulvsundavägen och Mäljarbanan omedelbart norr om Solvalla. Området är idag helt obebyggt. Beroende på hur många bostäder som kommer att inrymmas i Bromsten 9:1 kan behov av en ny enhet finnas. Stadsdelsförvaltningen för dialog med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret i frågan. Projektet är dock under ett mycket tidigt planeringsskede.

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2022

Det finns i dagsläget 13 olika aktörer med totalt 15 förskolor inom stadsdelsområdet. Förskolan Umma bedriver verksamhet på tre olika förskolor. Totalt är 349 barn inskrivna inom den fristående verksamheten som består av såväl förskolor som drivs av föräldrakooperativ som i aktiebolagsform. Maxkapaciteten för nuvarande verksamheter är omkring 370 platser. Det är en relativt stor nedgång från tidigare år, främst beroende på att Al-Azhars verksamhet är nedlagd. Detta kommer dock att förändras då ny utförare nyligen fått tillstånd att bedriva verksamhet för upp till 70 barn. Fördelningen enskilt drivna respektive kommunalt drivna förskolor ser ut enligt följande tabell.

Spånga Tensta

	<i>Enskild</i>	<i>Kommunal</i>
03 Bromsten	35,8	64,2
03 Solhem	21,1	78,9
03 Sundby	11,6	88,4
03 Tensta-Hjulsta	30,4	69,6

Tabell 5. Andelen enskilt respektive kommunalt drivna förskolor i stadsdelsområdet.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Förskolan Al-Azhar, med 80 platser, har fått sitt tillstånd att bedriva förskoleverksamhet indraget av utbildningsnämnden. Ny utförare har ansökt och fått tillstånd beviljat att driva förskola med plats för 70 barn och start från mars 2022.

Det är sannolikt att fler verksamheter kommer att etableras under planperioden. Exakt var är dock inte möjligt att förutsäga. Då enskilda aktörer inte har någon skyldighet att rapportera in planerade behov och utveckling av det befintliga beståndet till stadsdelsförvaltningen är det svårt att förutsäga det kommande behovet. En utveckling som kan skönjas är att det i stadsutvecklingsområden är svårare för mindre aktörer att driva verksamhet då hyresnivåerna ofta blir för höga för lönsamhet. Den här utvecklingen kan komma att fortsätta i stadsutvecklingsprojekten i Bromsten och Bromstensgluggen varför nämnden måste planera för att täcka in behovet av förskolelokaler inom den kommunala verksamheten. Möjlighet för enskilda förskolor att etableras i Bromstensstaden finns och dialoger förs med exploateringskontoret. Stadsdelsförvaltningen har dock i nuläget inga bekräftade uppgifter på planerade nyetableringar inom stadsdelsområdet.

Om enskilda aktörer väljer att etablera sin verksamhet påverkar detta den kommunala förskoleplaneringen. Således arbetar stadsdelsförvaltningen aktivt för att inte ha överkapacitet inom lokalerna samtidigt som antalet barn kan variera kraftigt under ett enskilt år.

4.7 Övrig information

4.7.1 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Den största uppsägningen som kommer att äga rum är uppsägningen av stadsdelsförvaltningens lokaler på Fagerstagatan i Lunda i samband med flytten till nya lokaler på Elinsborgsbacken i Tensta under hösten 2022. Totalt innebär detta en minskad hyreskostnad på omkring 5 mnkr.

En större rockad planeras kring förvaltningens lokaler på Tenstagången i centrala Tensta.

Medborgarkontoret ska sommaren 2022 flytta från lokalen på Tenstagången 49, men lokalen kommer att användas för annan verksamhet inom förvaltningen och därmed inte sägas upp.

Lokalerna på Tenstagången 55 är uppsagda och lämnas under våren 2022. Lokalerna på Tenstagången 14 och 18 överläts till regionen 2022.

Lokalerna för förskolorna på Tensta allé 10 och 46 kommer att sägas upp i samband med att den nya förskolan på Gullingeplan står klar, liksom lokalerna på Tisslingeplan.

Lokalerna i All Villan på Spånga Kyrkväg kommer att sägas upp.

4.7.2 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Under denna rubrik skall redovisas projekt där kommunstyrelsens ekonomiutskott krävt

särskild uppföljning. Inga sådana projekt föreligger för Spånga-Tenstas räkning.

5 Övriga redovisningar

Äldrevänlig stad

Nämnden verkar för att för en äldrevänlig stad med funktionshinders-, jämställdhets- och diskrimineringsperspektiv.

Alla äldre i behov av stöd erbjuds en rättssäker och likställd handläggning med gott bemötande. De äldre har möjlighet till inflytande över insatserna och valfrihet att välja utförare.

Samverkan inom och utom staden

Genom samverkan med pensionärsråd och andra berörda aktörer så utvecklas aktiviteter och annat innehåll vid t ex de öppna träffpunkterna. Öppna träffpunkterna erbjuder aktiviteter så som bussutflykter, promenadgrupper, stavgång, upphämtning av matlådor och gemensamma måltider. Verksamheterna erbjuder besökarna enskilda samtal och arbetar för att hålla kontakten med de som är kända sedan tidigare och som har svårt att ta sig till träffpunkterna.

Innovation och prevention

Nämndens enhet för innovation och prevention har ett team som gemensamt utvecklar det förebyggande arbetet utifrån aktuell forskning. Den senaste metoden som prövas inom demensprevention är Fingermodellen. Teamet består av demenskoordinator, hälsokoordinator, kostvetare och anhörigkonsulent. De olika professionerna erbjuder tillsammans, inom ramen för de öppna verksamheterna, aktiviteter och insatser som bidrar till att motverka ohälsa, ofrivillig ensamhet och social utsatthet. Utifrån behov hos besökare och personal kan teamet erbjuda handledning och utbildning. Särskild satsning är minnesträffar för personer med tidiga tecken för demens.

Inflytande och delaktighet

Brukarrådet för dagverksamheten och minnesträffarna har som uppgift att följa upp kvaliteten i verksamheterna och öka deltagarnas inflytande och delaktighet i planering och genomförande av aktiviteter. Brukarrådet har genomförts en gång i månaden tillsammans med enhetschef och demenskoordinator för ökad delaktighet och nära dialog om utvecklingen av verksamheten. Vilket har lett till ett flertalet uppskattade aktiviteter, utflykter och inköp av material.

Information och kommunikation

För att ge de äldre möjlighet till att påverka stadsdelsområdets utveckling och social inkludering så kommuniceras de planerade och genomförda förändringarna via nämndsammanträden och tillhörande protokoll samt via pensionärs- och brukarråd, enskilda mejl och samtal. De äldres perspektiv tas tillvara vid utveckling av bostäder och stadsmiljö. Varje år tas en äldreboendeplan fram i nämnden på uppdrag av Stockholm stad för underlag om planer om framtida boende behov hos de äldre i stadsdelsområdet..